

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej K 240—
za pol leta " " " 120—
za četrt leta " " " 80—
za en mesec " " " 20—
Za inozemstvo celoletno K 480—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za inozemstvo " 80—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvrsta (66 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 8—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/8 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po prazni-
ku ob 5. uri jutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase.
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

Spominu dr. Kreka.

Danes poteče četrto leto, odkar se je poslovil od svojega naroda njegov največji organizator dr. Krek. Njega ni zadela usoda mnogih velikih mož, ki se jih svet spominja samo pri obletnicah; umrl je, pa živi med nami vsak dan in v vsem narodu, ker ni zapustil narodu, kakor večina duševnih velikanov, samo učenih knjig, ki bi se prale na policah, ampak sadove svojega duha in dela, ki so organičen del kulturnega, gospodarskega in nacionalnega življenja našega naroda. Ni je v življenje našega naroda globoko segajoče panoge, ki ne bi imela sledov velikega Krekovega duha in Krekovega dela. Ljudska prosveta in gospodarska osamosvojitev slovenskega kmeta, globoko vsejana zadruga misel, silna organizatorna zavest v ljudstvu, zlasti med krščanskomislečim delavstvom in kmetiskim prebivalstvom, idealni polet naše mladine, vse to je v najtesnejši zvezi z imenom dr. Janez Krek.

Dr. Krek je bil sekularen človek, mož, kakršni se poraja v narodu samo vsakih sto let eden in ki daje narodu smernice za celo stoletje. Videl je dalje od ljudi, ki se oprijemljejo le tega, kar imajo pred seboj in jim obstoječe težkoče in uveljavljeni nazori zastirajo pogled v daljno bodočnost. Zato ni čuda, da je bil njegov pogled v socialni razvoj človeštva tako jasen, da ga mnogi niso takoj umevali; nekateri, ki se niso pečali s socialnimi študijami, so ga smatrali celo za socialnega demokrata, ne ker je mislil in čutil socialno, ampak ker se jim je zdelo, da njegove dalekosežne socialnorazvojne misli ne odgovarjajo sodobnemu socialnemu naziranju. In ravno to dejstvo, da je uredil svoje delovanje z ozirom na bodoči nujni socialni razvoj človeštva, je bilo podlaga njegovim uspehom. Ni ga pa silil k socialnemu delovanju samo njegov izredno razviti razum, katerega rezultat je predvsem spekulativa, ampak predvsem njegovo gorko čuteče srce do vsega, kar se je imenovalo brezpravno, tlačeno, zapostavljeno. Ta vroča ljubezen mu je podarila veselje do neumornega delovanja, mu vžigala ideale za osvoboditev podjarmljenega naroda in mu narekovala njegov nacionalni evangelij, da obrnimo svoje oči »od mrzlega severa« proti jugovzhodu.

Dr. Krek je bil dalekoviden, in če bi živel še danes in bi slišal zabavljanje čez Jugoslavijo, bi dejal: »Prijatelj, zavijaj roke in pojdi z mano v borbo, da teško priborjeno svojo državo očistimo, ozdravimo in ji položimo trden temelj v blagor in srečo vsega ljudstva. Če vidiš, da to državo mrcvarijo, ne zabavljaj čez državo,

ampak, če nisi šema, pojdi, da združimo vse, kar je poštenega in dobrega za to borbo; in če nam bo Triglav napoti, ga prevajamo, in če nas bo ovirala Sava, jo izsušimo!»

Ta sila Krekovega duha, ki je zaničevala omahljivost in lenobo, se je najbolj razmahnila, kadar so bile ovire njegovim ciljem najtežje ali nevarne. »Kaj pa mene ne zapro? Skoro me je sram, kakor da ne bi bil Jugoslovane«, je na javnem trgu v Mariboru naravnost vpil, ko se je za časa najhujšega preganjanja Slovencev na Koroškem in Štajerskem v vojnem času pripeljal iz Celovca v Maribor, tedaj ko je bilo veleizdajalstvo, če si v obmejnih mestih na ulici izpregovoril glasno v slovenskem jeziku. Toda njega, apostola jugoslovanske ideje, se zloglasna vojna justica ni upala dotekniti. Njegov ugled v narodu, v državi in daleč preko njenih mej

je bil zid, pred katerim se je ustavilo divjaštvo.

Danes dr. Krek ni več izključna last Slovencev. Že zdavnaj prej nego so se porile državne meje med nami in Hrvati, je bil domači prijatelj in učitelj med najednejšim delom hrvatske omladine, ki si je izbrala za geslo: žrtve za ljudstvo, prepustimo uživanje in lepe besede za narod drugim! Krekov nauk — da tako imenujemo njegovo ideologijo — prodira vedno bolj, čim bolj se seznanja z njim mlajša hrvatska in tudi že srbska inteligenca. »Slovenci ste silni in najbolj socialni«, je dejal inteligenčen srbski časnikar v privatnem razgovoru. — Zakaj? »Bral sem knjižico o Vašem Kreku in njegovem delovanju.«

Krekov duh živi, prodira in je jamstvo za boljšo bodočnost!

Zadnje sredstvo demokratov.

Belgrad, 7. oktobra. (Izvirno) Odsek zakonodajnega odbora za notranje zadeve je imel danes svojo sejo, na kateri je sprejel uredbo o občinskih volitvah v Sloveniji. Dosedanji volivni zakon je izpremenjen v toliko, da bodo stranke z največjim številom glasov dobile v mestih z nad 10.000 prebivalci polovico mandator, preostali mandati pa se razdelijo po proporciju med druge stranke.

Belgrad, 7. okt. Na današnji seji drugega pododseka zakonodajnega odbora je bil sprejet občinski volivni zakon za Slovenijo z nekaterimi izpremembami. Odsek je ukinil dosedanja način razdelitve mandator (proporc) za ona mesta, ki imajo lastni statut (Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj) in za vse občine, ki imajo več kot 10.000 prebivalcev. Od sedaj bo v omenjenih mestih in občinah stranka, katere lista bo pri volitvah dobila relativno večino, dobila polovico mandator, medtem ko se bo druga polovica mandator razdelila med vse ostale stranke, ki so predložile liste, vstevši tudi ono stranko, ki je dobila relativno večino. Odsek je sprejel tudi srbijski princip naknadnih volitev, to je, da se bo vršila volitev, ako bo kaka lista izčrpana, za toliko mandator, kolikor jih bo izpraznjenih. Za vsake občine, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev, ostane v ve-

ljavi dosedanja način volitev na podlagi čistega proporca. Izvršene so tudi nekatere manjše izpremembe in je istotako tudi sklenjeno, da se vstavi v prehodne določbe tega zakona, naj se izvrše nove volitve v onih občinah, kjer so bili razveljavljeni mandati komunistov, ki so v teh občinah imeli večino.

To poročilo nas ne preseneča, ker je popolnoma v skladu z nemoralnimi metodami demokratov. Demokratje ne poznajo načelnega programa, njim je program samo to, kar mislijo, da jih v danem slučaju še more vzdržati nad vodo. V Srbiji, kjer so najmočnejši, se boje razpada in poloma pri volitvah; da rešijo ostanke, se izjavljajo za pravični proporcionalni sistem za volitve v skupščino v nasprotju z radikalci, ki zagovarjajo stari srbski majoritetni sistem, po katerem pripadejo ostanke najmočnejši stranki. V Sloveniji pa tonejo in se niso mogli niti v Ljubljani več držati. Da bi se tu umetno vzdržali, so kar čez noč pozabili na svoj proporc in določili za občinske volitve v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj in občinah z nad 10.000 prebivalci majoritetni sistem. Pa ne bo pomagalo. Naj si demokratje ne domišljajo, da je zanje še kak lek in bodo še kdaj v mestih večinska stranka!

Francija nastopi z vojaško silo proti Mažarski.

Praga, 7. okt. (Izv.) Češki poročila iz prav dobro poučenega vira, da se je Francija odločila, da z voj. silo nastopi v Burški, ker je očitno, da insurgenti nočejo iz-

prazniti ozemlja, ki po trianonski pogodbi pripada Avstriji. Francoski maršal Foch je že dobil tozadevno povelje, ter je povelil generala Veyganda, da izvrši to povelje.

Važna izjava dr. Korošca.

V četrtek, dne 6. t. m. se je vršil v Št. Vidu pri Ljubljani shod zaupnikov SLS, katerega se je udeležilo blizu 500 odličnih pristašev. Shodu je predsedoval dekan Zabret z župani iz domače in sosednih občin. Govorili so poslanci Brodar o davčnem vijaku, Sušnik o reviziji ustave, o cerkvi in šoli in dr. Korošec o politični situaciji. Dr. Korošec je med drugim izjavil:

Nesposobna diplomacija.

Zaradi dogodkov ob albanski meji je treba, da se nujno skliče narodna skupščina. Četudi bi na jugu, kar vsi želimo, ne prišlo do resnih spopadov, je treba, da nam odgovorna vlada, in ne nezanesljivi presbiri, vendar enkrat pove, kaj se tam dogodi. Že tri leta stojimo oboroženi ob albanski meji. Izvrgli smo že nad milijardo dinarjev, podkupovali in izigrali albanska plemena, a do miru in ugodnega rezultata ne pridemo. Ako bi ta denar uporabili, da kupujemo za Albance kruha in druga živila, storili bi vsaj nekaj dobrega in si gotovo pridobili prijateljstvo albanskega naroda. A sedaj mučimo svoje vojaštvo, zapravljamo denar in ne pridemo na zeleno vejo. Celo napram majhni Albaniji se je izkazala naša diplomacija za totalno nesposobno. Potrebno je, da jo narodna skupščina postavi pred svoj sodni stol.

Vojaška uprava proti Orlovstvu.

Vojaška uprava bi morala v današnjih časih, ko se nikdo ne navdušuje za militarizem, s podvojenjo čuječnostjo paziti, da se ne dela nepopularno in se ne vmešava v stvari, ki jo nič ne brigejo. A naša vojaška uprava smatra, da je sedaj najbolj ugoden čas, da počne borbo proti Orlovstvu. Orlovska organizacija ni politična, ampak eminentno kulturna organizacija. Vsakemu, ki je pozitivnega krščanskega prepričanja, so odprta vrata do nje. A ravno pozitivno krščansko stališče Orlovstva se očitno ne dopada vojaški upravi. Za to se je po celi vojski že dalj časa agitiralo proti Orlovstvu. Mislimo smo dosedaj, da se to samo ekstrature posameznih prenaravnih. Toda v najnovejšem času smo dobili dokumente v roke, iz katerih je razvidno, da vojaška uprava ex offio nastopa proti Orlovstvu. Imam tukaj v roki rezervatno povelje iz meseca septembra, v katerem se voj. in žandarmerijskim komandam zapoveduje, da med slovenskim in hrvatskim vojaštvom agitirajo proti Orlu in za Sokola. (Govornik prečita rezervatni akt.) Zakaj to? Celo v zaupnem povelju se vojaška uprava sama ne upa niti osumljati Orlov tudi naj hujšega protidržavnega dejanja, ampak se poz-

LISTEK.

Troje drobtin iz Krekovega udejstvovanja v leposlovju.

Priobčil I. Dolenc.

Krek se ni nikdar prišteval k pesnikom, a pesnil je tako rekoč vse življenje. Prva meni znana literarna stvar, ki je izšla z njegovim podpisom, je dramski prizor v verzih: »Sv. Ciril in Metod stopita na slovansko zemljo«. (»Glasi katoliške družbe« l. 1885.) Krek je bil takrat bogoslovec v I. letniku. Zlagal je pa pesmi že kot gimnazijec. V Babnem polju, kamor je zahajal kot gimnazijec dostikrat k svoji teti, se je dolgo hranila — če se še sedaj, mi ni znano — Krekova šaljiva pesem, v kateri poje slavo Babnopolcem. Krekove pesmi dobimo tudi pozneje v »Drobtinah« (l. 1887. so tam izšle štiri), »Dom in svetu«, »Naši moči«, »Slovenec«, »Domoljub«, »Koledarčku S. K. S. Z.« in drugod. Njegovi dramski spisi so izhajali ali v »Zbirki ljudskih iger« ali v posebnih knjižicah. Ob smrti je zapustil dramske prizore »Ob vojski« v rokopisu. Njegovih pesmic, ki še niso bile natisnjene in ki skoro brez izjeme za natis tudi niso bile namenjene, se bo pa brezdvomno našlo še lepo število.

1. Pesem izseljenčeva.

Na Prlovču mi je pravil Krek že precej pred svetovno vojno, da bo napisal dramo o izseljencih. Za naše izseljence se je Krek vedno zelo zanimal. Obiskal jih je l. 1899 na Vestfalskem, pečal se je z mislijo, da bi jih posetil tudi v Ameriki, udeleževal se je v državnem zboru in doma vsega dela, ki je bilo posvečeno skrbi za izseljence. O njegovem zanimanju za izseljence pričajo tudi spisi v njegovi knjižnici.

Pri Kreku je tvorilo vse njegovo delo eno celoto: kar je študiral za delo v parlamentu in o čemer je govoril na shodih in pisal v časopisju, isto je — seveda na drug način — tvorilo tudi ozadje njegovega leposlovnemu delovanju. Vse misli so izvirale iz ljubezni ene. Tako mu je študirane vprašani, ki se tičejo izseljencev, dalo tudi snov za dramo.

Žalibog ne vem ničesar podrobnega, kako si je bil Krek zamislil to dramo. Spominjam se samo, da je namenil večjo vlogo nekemu »izgubljenemu človeku«. To je prav verjetno, ker je Krek v svojih dramskih spisih sploh rad uvajal osebe, ki so našle iz zablad zopet pravo pot. (V »Sv. Luciji« imate n. pr. dve taki osebi; »Ob vojski« nastopa Klančarica.) Imel je veselje nad iskanjem tega, kar je bilo izgubljene — značilna poteza v Krekovem značaju.

Že takrat je imel Krek napisano pesem, ki jo poje fant izseljenec ob odhodu od doma. Pozneje nisem o tem rokopisu ničesar več slišal. Letošnjo jesen pa mi jo izroči za Krekov muzej g. župnik Kepec v Selcih nad Škofjo Loko. Krek mu jo je bil izročil, češ, daj to pesem Ferjančiču, da jo komponira; to je pesem v narodnem duhu.

Krek svojih leposlovnih proizvodov ni pilil. V pesmi, ki naj bi bila popolnoma v slogu naših narodnih pesmi, se ne ogiblje niti dialektičnih izrazov niti konstrukcij iz ljudske govornice. Pesem je sploh zložena v dialektu.

Na nebu visokem
en oblak je pripet,
da sonce ne more
počledat po svet,

da ne vidi v očeh mi
medle in solzice,
ko jemliem slovo
od domačih stolic.

Na polju širokem
ena linca stoji,
ena penca v nji gnezdi
in mlade valji.

Skriancček po zraku
lahno frfota
in vriska in poje,
kak lepo je doma.

Po mladem strnišču
ena mška drsi,
en klas ima v gobčku,
za družinco skrbi.

Za miško, za penco
je kruha doma,
le meni, le meni
da nobeden ne da.

Kdorkol še ni storil
od doma slovo,
tud vedet ne more,
kako men je hudo.

Kdorkol še ni vmeril
na tuje stopnje,
ne ve, kak érenke so
ob slovesu solze.

En kamen na srcu,
v očeh pa solzo,
počledam prav mlo
na šmarno goro.

Ozri se na mene,
Marija z gore,
in ti mi potrošaj
to revno srce!

2. »Domov bi rad.«

Nekdanji župnik v Bukovščici nad Škofjo Loko g. More je imel zbirko Haberkornovih pesmi. Krek je iz te zbirke prevedel pesem »Domov bi rad« in prevod napisal kar v župnikovo knjigo. G. Kepec ga je prepisal in dal na razpolago za objavo.

Domov bi rad, v očetni dom me vleče,
k očetu tja, k očetu na srce,
proč od sveta, ki zame nima sreče,
da tihi mir ugasi želje.

Zeli sto imel nekdaš sem pri ločitvi,
le malo jih je v srcu pri vrnitvi,
en sam ostanek je še mojih nad:
Domov bi rad, domov bi rad!

3. K uprizoritvi »Turškega križa«.

Na novega leta dan 1910 sem jo mahnil čez Sv. Jošt v Selca k premieri Krekovega »Turškega križa«.

Krek je bil v Selcih prav dobre volje. Saj je bil napisal delo, s katerim se je hotel malo oddolžiti Selčanom in ljubljenski dolini ter selškim gričem; o selški dolini je bil rekel — mislim, da se bilo to v predavanju ob priliki občenega zbora izobraževalnega društva v Selcih dne 26. dec. 1910 ali 1911 — da se ji ima toliko zahvaliti, da ne more nikdar s svojim delom poplačati tega, kar je njemu dala selška dolina. Sedaj pa je bil napisal igro, ki se vrši v Selcih, v Davči in v ogorju med

va le na prazne čenče o protisokolskih pis-mih. Ni torej drugega razloga nego naše kr-šćansko svetovno naziranje. V imenu stran-ke tukaj javno svarim vojno upravo pred sovrastvom proti slovenskim in hrvatskim Orlom ter jo resno pozivam, da takoj ustavi vsako preganjanje Orla in vsako enostran-ko protisokolsko. Enakopravnost za vse! Ako se uprava istoveti s Sokolstvom in nastopa celo pod njegovim poveljstvom, kakor smo te doživeli v zadnjem času pri nekaterih sokolskih prireditvah, potem naj bo pripravljena, da mi Slovenci in Hrvati revidiramo svoje stali-šče napram vojaštvu. Ako vojaška uprava ne mara slovenskih in hrvatskih mladencev, ki so Orli, v svoji sredini, naj izvaja tudi posledice in naj ne sili no-benega Orla več v vojaško slu-žbo. Videla bo potem, koliko Orlav bo med Slovenci in Hrvati, a tudi med Srbi.

Pribijem danes tukaj pred vso jugoslo-vansko javnostjo, da je vojaška uprava pr-va začela boj proti Orlavstvu, in sicer ne odkrit boj, kakor bi se baš od nje moglo pričakovati, ampak potuhnen in zahrbljen, z zaupnimi povelji. Pribijem nadalje, da ta boj vojaške uprave izvira deloma iz ver-ske, deloma iz plemenske nestrpnosti, ker se v povelju izrecno omenjajo Slovenci in Hrvati. Pribijem pa tu-di, da bodo v tej borbi stali Slovenci in Hr-vati ob strani svojega Orlavstva in ga ščitili z vsemi silami! A upam, da tudi pošteno Srbstvo ne bo dopuščalo take nestrpnosti v vojaški upravi.

Medicinska in tehnična fakulteta v Ljubljani.

Še en akt plemenske mržnje sedanje državne uprave je treba danes tukaj ome-niti in obsoditi. Vlada hoče ali je že ukinila medicinsko fakulteto v Ljubljani. Pravijo sicer, da se bo ukinila tudi medicinska fa-kulteta v Beogradu. Toda ni treba sedeti med avguri, da bi ne znal, da je to le pesek v oči naše javnosti. Belgrajska fakulteta bo jutri zopet ustala, ako jo tudi danes pokopajo. Če kaj, potem potrebujemo mi, a še posebno Srbi, številnega zdravniškega na-raščaja. Medicinska fakulteta v Ljubljani, ki je pokazala izredno veliko življenjske sile in ni žvela samo dnevov korupcije kakor belgrajska, nam je dana z zakonom. Ako vlada sama ne spoštuje zakonov, kako jih naj spoštuje narod? Zahtevamo, da me-dicinska fakulteta v Ljubljani ostane in se razširi, a tudi tehniška v Ljubljani in Zagrebu, ako je res, da jih vlada tudi misli ukiniti.

Ironija političnega življenja pa nas je dovedla do tega, da mi, ki so nas dosedaj tako radi slikali kot separatiste, moramo nastopati proti škodljivim izrastkom sepa-ratistične mržnje v šolski in vojni upravi.

Protić in Radić.

Stavi se nam vprašanje, kako dolgo se bo še držal sedanji vladni sistem, ki umet-no goji sovraštvo med plemeni, vzdržuje korupcijo v celni upravi ter povzroča s svo-jo nesposobnostjo nesigurnost pravnega re-da in propadanje gospodarskega življenja. Takoj se lahko zruši, ako pride Radić s svojimi poslanci v narodno skupščino in podpre Protićevo akcijo. Brez Radića ni večine, brez Radića se sedanji sistem na-silja in krivic ne da vreči ob tla. Ako Ra-dić ne pride, kar je najverjetnejše, bi se dal v doglednem času ta sistem strmogla-viti, ako radikali insistirajo, da se brzo do-nesse volilni zakon in da potem takoj idemo v volitve. Toda kako bo izgledal ta zakon, ako večine Hrvatov ne bo v skupščini, je

drugo vprašanje. Med Srbi se bo jako mo-čna vrnila v skupščino zemljoradniška stran-ka, koje program so naši samostojneži tako lahko miselno izdali. Kako bo med Slovenci, to je v vaših rokah. Mi si želimo novih vo-litev, kajti te bodo najsigurneje obračunale s sedanjim sistemom in s sedanjimi vladni-mi strankami.

Še ena možnost je, da prestane sedanji sistem, namreč da se sam zruši, sam uniči, sam pokoplje s svojim razkrajajočim delo-vanjem. A tega ne želimo ne v interesu ljudstva ne države. Ako je kaj takozvanih protidržavnih elementov v naši državi, po-tem sem uverjen, da ti vsak dan vroče mo-lijo k Bogu, naj še dolgo obdrži Pašića in Pribičevića na vladi. Ne da se oporekati,

da najopasnejši grobokopi našega narodne-ga in državnega edinstva sedijo na ministr-skih stolcih!

Občni zbor SKSZ.

se vrši

dne 21. nov. 1921 v Ljud-skem domu v Ljubljani.

Vsa včlanjena društva se opozarjajo, da morajo imeti do tega časa občne zbore, na katerih izvolijo delegate za občni zbor SKSZ v Ljubljani.

Na ta občni zbor morajo priti dele-gati vseh slov. izobraževalnih društev. Za polovično vožnjo smo zaprosili.

Albansko oboroževanje.

Belgrad, 7. oktobra. V zunanjem mi-nistrstvu se je vršila sinoči konferenca, katere so se udeležili načelnik politične-ga oddelka Janković ter razni strokovnja-ki. Razpravljali so o diplomatskih ukre-pih, ki naj bi se podvzeli v slučaju, ako izvrše Albanci nameravan napad. Tudi v generalnem štabu se je vršila konferenca o načrtu vojnih odredb za slučaj alban-skega napada.

Rim, 6. okt. Iz Valone poročajo, da se nadaljujejo nabori prostovoljcev. V Ti-rani je že do 5000 oboroženih mož, ki jih pošljejo večinoma na severno fronto, po-

sebeno v dolino Drina, kjer se vrše krvavi boji z jugoslovanskimi četami. Na jugu so Albanci med Kakarijo in Ponte Peratijem zavarovali mejo z utrdami in strelskimi jarki.

Rim, 7. okt. (Izv.) Parlamentarna ko-misija je danes razpravljala o zbiranju ju-goslovanskih čet ob albanski meji.

Zagreb, 7. okt. »Jutarnji list« poroča iz Beograda, da je bilo v Skadru izročeno vsemu moškemu prebivalstvu orožje in da se tamkaj govori, da se bodo naše čete umaknile s Taraboša na demarkacijsko črto od l. 1913.

Nameravan državni preobrat na Poljskem.

Berlin, 6. okt. »Vossische Zeitung« javlja iz Varšave z dne 6. t. m.: Tukaj se razširja govorica, da namerava sovjetski poslanik Kalachan že 7. oktobra odpoto-vati nazaj v Moskvo. V zvezi s temi govori-cami se trdi, da je osrednji odbor poljske komunistične delavske stranke sklenil pri-rediti jutri komunistično demonstracijo v

zvezi z nameranim odpotovanjem Kala-chana. Druge vesti trdijo, da je bila včeraj tajna seja vsega izvrševalnega odbora, na kateri so se posvetovali o pripravih za državni preobrat v Varšavi. Ponoči od snoči do davi so baje izvršili mnogo hišnih preiskav in aretacij.

Začetek avtonomije v Julijski Benečiji.

Trst, 7. oktobra. (Izv.) V zadnjem italijanskem ministrskem svetu sta bila imenovana prva dva podkomisarja za anektirane kraje: Za Gorico prefekt v Rovignu Maggioni in za Poreč prefekt na razpoloženju Giannoni. V kratkem se ime-nuje še podkomisar za Alto Adige.

Razen tega se že pripravljajo odloki, s katerimi se imenujejo izredni deželni odbori v Gorici, Poreču in Tridentu. Ti odbori bodo sestavljeni iz zastopnikov raznih strank in narodnosti in bodo imeli nalogo, voditi posle rednih deželnih od-borov, dokler se ne izvrše nove deželno-zborske volitve.

Občinske volitve se bodo vršile me-seca januarja prih. leta na temelju dose-danega italijanskega občinskega in po-krajinskega zakona.

Deželnozbornske volitve se zaenkrat še ne razpišejo, ker še ni določen obseg in kompetenca novih pokrajinskih oblasti.

Stojan Protić v Zagrebu.

Zagreb, 7. oktobra. (Izvirno) Včeraj se je Stojan Protić sestal z načelnikom se-ljačke stranke Stjepanom Radićem, ki ga je obvestil o sklepih hrvatskega bloka. Dopoldne se je vršila konferenca v pro-storih Narodnega kluba, na kateri so se izmenjala mišljenja o taktiki. Protić je danes zvečer odpotoval v Beograd, kjer bo pričel s 15. oktobrom izdajati svoj list

»Radikal«. Protić bo sodeloval v narodni skupščini in vodil opozicijski blok. Po pisanju časopisja Hrvatske zajednice je Stojan Protić na konferenci poročal o zu-nanjem in notranjem političnem položaju in je izjavil, da povsem razume stališče hrvatskega bloka.

Konferenca muslimanov.

Sarajevo, 7. okt. Včeraj se je pričela konferenca Jugoslovanske muslimanske or-ganizacije. Posvetovanj se udeležuje okoli 110 delegatov. Dopoldne je bila s 103 glas-ovi izrečena zaupnica muslimanskemu po-slanskemu klubu ter je bilo odobreno po-slovanje osrednjega odbora. V razpravah se je naglašala potreba enotne musliman-ske politične organizacije. Na današnjem posvetovanju se je volil osrednji odbor ter bo za predsednika bržkone izvoljen g. Ma-glajić.

Ministrski svet.

Belgrad, 7. oktobra. (Izvirno) Na da-našnji seji ministrskega sveta je bil spro-jet proračun ministrstva pošte in notranjih zadev. Sklenilo se je, da se izvajajo re-presalije glede madžarskih šol, ako bi Madžarska ne ukinila svoje naredbe, ki odpravlja jugoslovanske šole na madžar-skem teritoriju. Končno se je razpravljalo o upravi Rdečega križa.

Kje varčuje Francija in kje mi?

Pariz, 6. okt. Predsednik zbornične fi-nančne komisije je povabil finanč. mini-stra Doumerja k udeležbi pri jutrišnji seji finančnega odseka, ki se bo bavila z ukrepi za kritje deficita 2610 milijonov. Namerava se črtati več proračunskih postavk in uvesti veliko varčevanje. Kakor poroča »Petit Pa-risien«, so v programu ti predlogi: 1. zmanj-šanje števila uradnikov do konca tega leta za 50.000; 2. velike izpremembe v državni organizaciji; 3. ukinjenje več okrajnih so-dišč; 4. zmanjšanje števila podprefektur ali njih popolno ukinjenje in preobrazba pre-fekturnih svetov; 5. natančno izvajanje osemurnika, tako da se zahteva od vseh de-lavcev, zlasti pa od železničarjev, ne samo osemurna prezenčna služba, marveč osem ur efektivnega dela. — Vse te reforme naj se sprejmejo v prihodnji finančni zakon, ki naj zajamej takojšnjo izvedbo. — V demo-kratsko prosvitljeni Jugoslaviji pa črtajo v svrhu varčevanja do skrajnosti proračun za prosveto in ukinjajo fakultete in druge velepotrebne prosvetne institucije.

Sestanek Della Torrette z Antonijevecem.

Rim, 5. oktobra. Od merodajne stra-ni se z ozirom na nasprotno vesti ugotav-lja, da se je vršil sestanek italijanskega zunanjega ministra in našega poslanika v Rimu z veliko prisrčnostjo. Della Torretta se je omejil na to, da je pojasnil italijansko stališče v albanskem vprašanju, ki je med-narodno. Ob tem da se je skliceval tudi na opetovane izjave jugoslovanske dele-gacije same na mirovni konferenci v pri-log neodvisni in nedotakljivi Albaniji.

Zanella o bodoči politiki raške vlade.

Reka, 5. oktobra.

Začasni predsednik raške države in načelnik avtonomistične stranke Riccar-do Zanella je v svojem govoru na otvorit-veni seji raške konstituante podal nasled-njo izjavo:

V imenu večine je pozdravil skupšči-no in posebej tovariše manjšine, o katerih želi, da bi bili lojalni nasprotniki v bodo-čem delu za konsolidacijo in razvoj raške države.

Naglašal je neporušljivo italijanstvo avtonomistične stranke na Reki in dejal, da avtonomist. stranka ni na pariški kon-ferenci v volji in dejanju za izpremembo londonskega pakta in za priklopitev Reke Italiji za nikomur zaostajala. Ko aneksija ni spadala več niti med možnosti medna-rodnih dogodkov, je avtonomna stranka začela boj za rešitev dežele potom pri-znanja pravice Reke do svobode in neod-visnosti.

Danes je ta neodvisnost gotovo dej-stvo, za kar gre hvala velikodušni in ma-terinski opori ter velikim žrtvam italijan-skega naroda, hvala pa tudi privolitvi države SHS. Tema dvema velikima činite-ljema in jamcema naše svobode gre pri-srčen izraz naše hvaležnosti.

Med Italijo in Jugoslavijo mora biti Reka zvezni člen, a mi bomo kakor v preteklosti tako tudi v bodočnosti z vse-mi našimi močmi in z vso ljubeznijo branili — italijansko življenje te zemlje, ne da bi se oddaljili od zdrave politike na-sproti someščanom druge narodnosti nego je naša.

Sklepajoč svoj govor je Zanella rekel, da bodo temeljne smernice notranje poli-tike njegove večinske skupine pomirjenje med vsemi grajani in upostava reda in ab-solutne avtoritete zakonov in pravičnosti. Končal je z željo, da bi njegovo delo pri-neslo vsem grajanom dobrobit in mir.

Večina je govor sprejela s ploskanjem.

Preosnova avstrijske vlade.

Dunaj, 7. okt. (Izv.) Zvezna vlada se je preosnovala. Finančne zadeve je prevzel prof. Gurtler, Grimmberger trgovino, obrt, industrijo, javna dela in ljudsko prehrano. Polkovnik Wächter je postal zvezni mini-ster za vojsko.

Razprava proti morilcu Draškovića.

Zagreb, 7. okt. Danes se je nadaljevala glavna razprava proti Rodoljubu Čolakovi-ću in tovarišem, obtoženim umora ministra Draškovića. Pri zaslišanju je obtoženi Čo-laković izjavil, da se ne čuti krivega, ker ni nikomur naročil, naj izvrši atentat. Prizna-va se za pristaša komunistične ideje, ven-dar pa ni bil član komunistične organiza-cije. Na vprašanje predsednika, ali obžalu-je svoje delo, je odgovoril, da se je s svoji-mi tovariši boril proti obznani, ki je proti-ustavna. Dalje pravi, da ni nihče nagovoril Alije Alijagića, naj izvrši atentat, ki ga je storil iz lastnega nagiba. Obtoženec je na vsa vprašanja odgovarjal popolnoma hlad-nokrvno. Razprava se je opoldne prekinila.

Zapadno-ogrsko vprašanje.

London, 6. oktobra. »Daily Chroni-cle« piše med drugim o vprašanju Burške. Madžarska je na papirju pravzaprav iz-polnila zahtevo zaveznikov, v resnici pa kljubuje tem zahtevam. Madžarska vlada se ne bo mogla nikoli iznebiti odgovornos-ti za dejstvo, da imajo danes Burško v rokah tolpe in soldateske. Madžarska vlada mora torej očistiti ozemlje Burške od tolpe. Če bodo zavezniki primorani upo-rabiti prisilne naredbe, tedaj bodo razteg-nili prisilne naredbe nad vso Madžarsko.

Budimpešta, 7. oktobra. Italijanska vlada je danes poslala ministrskemu pred-sedniku grofu Bethlenu in zunanjemu ministru grofu Banffyju uradno povabilo k beneški konferenci.

Ing. Al. Hrovat.

Kočevje - Brod - Moravice ali Kočevje - Stari trg - Vrbovsko?

Pred nekaj dnevi se je ponovno ogla-sil g. ing. Musil v časopisju ter poudarjal in skušal utemeljevati svojo 25% progo. Da bo zadeva razčiščena, javnosti in me-rodajnim faktorjem povsem jasna, hočem navesti še nekaj konkretnih podatkov, katerih g. ing. Musil ne navaja in se jih ne dotakne.

Dejstvo je, da je druga trasa iz Kočevja po kočevski in poljanski dolini na Reško progo z manjšimi vsponi mogoča; to je proga Kočevje - Stari trg - Vrbovsko, katera je bila že omenjena v članku g. ing. Kladica. Vsakdo ve, da je lažje in uspešneje voziti po položnejši proggi kot

selško dolino in Podbrdom, kjer je poznal Krek vsako stezico in skoro tudi vsakega človeka. Glavno vlogo igra Selčanka. Sel-ca so središče dejanja.

In še nekaj! Igra se uprizori v Selškem domu, ki so ga bili pravkar dozidali na mestu, kjer je stal poprej stari »Štok«, Krekov dom v letih 1874—1903, torej tako rekoč na Krekovem domu. Saj je imel v novem domu še vedno svojo sobico s kme-tiško opravo. Posvečena je umrlemu Kre-kovemu sosedu in prijatelju Ignaciju Se-menu po domače Kalanu, prvemu delavcu za ljudsko izobrazbo v Selcih. Glavno vlo-go igra Kalanova hči Urša, znana kot prvovrstna igralka pri mnogih igrav v do-mači vasi. Kot igralci to pot ne nastopajo samo kmetijski fantje, ampak pri uprizorit-vi Krekovega dela sodeluje tudi prijatelj Marček s Studenega (oče prefekta Šolarja v St. Vidu nad Ljub.), živinorejski instruk-tor Kristof, državni poslanec Demšar i. dr.

Redkokedaj se dogodi, da tvorijo pi-satelji, igralci in snov igre tako enoto ka-kor v »Turškem križu«; to misel je izrazil Krek v govoru pred predstavo.

Krek ni imel v svojem stanovanju raz-obešenih nikakih fotografij. Samo dve sli-ki delata izjemo. Še danes visi v njegovi spalnici v Ljubljani slika igralcev pri »Turškem križu« pri premieri v Selcih in slika igralcev iste igre v Selu v Mostah.

Krek je bil hvaležen igralcem za nji-hov trud. Dasi ni imel navade, pismeno komu čestitati za god — kakor tudi mi-mogrede rečeno, ni šel zlepa za pogrebom

— je vendar poslal nositeljici glavne vlo-g, ki je mnogo pripomogla igri do uspe-ha, za god l. 1910. kip malega Jezuščka s tem le voščilom — edinim pismom, ki ga je dobila od Kreka:

21. X. 1910.

Kako je letos naglo cvet se zgubil: akacije na groblju že rmenijo, ljubko proseč v nebo vrh me molijo, a slane dih je že v smrt poljubli.

Ne bo več dolgo: led bo vse zarubil, oblaki že po snežu nam dišijo, v odurnem hrešču vrane se podijo in solnčni žar se je z megljo zasnubil.

Usahlo kličem cvetje, nai se vrne, rudečo rožo, nai se še razpali, šumeči gozd, nai se v pomlad ogrne in mehki mah, nai zeleni ob skal! — Končano! — Vlačio se sence črne in v srcu z rož so trni le ostali.

...

Siiiai Ti. siiiai solnčice toplo na mehko srčice O, da bi nikdar ne skrilo se!

Sapica mila naj vedno te boža, rdeče Ti lice bladi in vedri, Ena vsaj cveti — spomina Ti roža, če Ti vse druge slanca vmori.

Dr. Krek.

Na kuverti je naslov: Uršula Ignati-čvna Semen, Kalanova v Selcih nad Škofjo Loko. Krek je namreč v naslovu na pis-mih napisal »g.« navadno samo, če se je bal, da bo sicer prejemnik užaljen, ker ne pozna njegove navade.

po strmi. Naši vozniki rajši vozijo po novih položnejših cestah, če so tudi daljše, da ne izmučijo preveč vprežne živine in, ker pri istem naporu, ki bi ga imeli na strmi cesti, po položnejši več izpeljejo. Isti naravni pojav imamo pri železnici. Povsem jasno je, da speljejo stroji mnogo lažje isti tovor po manj strmi progi, da vozijo lahko hitreje ali pa, da pri uporabi iste sile, ki bi jo morali uporabiti na strmi progi, speljejo po manj strmi progi mnogo več tovara. Najboljša je seveda vodoravna proga; a kjer ta ni mogoča, se je treba držati one, ki je vodoravni najbližja in nje izpeljava še racionalna.

Primerjajmo torej v tem pogledu 25‰ Musilovo progo in ono skozi Stari trg—Severin na Vrbovsko, ki ima 15‰ vspona. Vzemimo n. pr. srednje vrste stroj, ki vleče z normalno brzino 25 km na uro po vodoravni progi 800 ton; tak stroj vleče po 15‰ progi 250 ton, po 25‰ progi pa le 130 ton, torej za 120 ton manj kot na 15‰ progi. Ako bi imeli n. pr. dnevno dva tovarna vlaka (kar je za glavno progo k morju zelo malo), izpeljeta po 15‰ progi 240 ton dnevno, t. j. 7200 ton mesečno, ali 87.000 ton letno več kakor po 25‰ progi. Po 25‰ Musilovi progi bi se torej povprečno polovico manj izvozilo kot po 15‰ progi skozi Stari trg, ali drugače rečeno: da se izpelje po Musilovi progi isti tovor, je treba še enkrat toliko strojev, ljudi, premoga itd., torej tudi stroškov. Poglejmo še, kako raste tonaža pri zmanjšanju brzine na obeh progah. Stroj za brzovlake vleče s hitrostjo 80 km po 15‰ progi 220 ton, po 25‰ progi pa 125 ton; s hitrostjo 60 km po 15‰ progi 270 ton, po 25‰ progi pa 130 ton; s hitrostjo 45 km po 15‰ progi 285 ton, po 25‰ progi pa 130 ton; s hitrostjo 30 km po 15‰ progi 300 ton, po 25‰ progi pa 135 ton; tu se vidi, da se teža pri zmanjšanju hitrosti na progi z manjšim vsponom brzo povečava, a na 25‰ progi ostane skoro ista.

Iz vsega tega sledi, da bi se morali vlaki, ki bi vozili iz Ljubljane skozi Kočevje, na Musilovi progi deliti, ker bi jih isti stroji ne mogli spraviti več naprej. Kaj to pomeni in kake posledice lahko povzroči v slučaju vojne komplikacije, ve predobro vojaška uprava iz izkušenj za časa vojne. To so dejstva, ki jih g. ing. Musil ne more ovreči.

Trditev, da je njegova proga za 76 km krajša, ne drži! Po njegovi progi je iz Kočevja v Brod Moravice okroglo 47 km, po trasi Kočevje, Stari trg, Vrbovsko, Brod, Moravice pa je 74 km, torej je razlika 27 progovnih km, v tarifnih km pa je njegova za circa 10 km daljša ravno vsled 25‰ vspona. Če pomislimo, da se normalna brzina na takih vsponih znatno zniža, se izenači teh 27 km v voznem času tako, da bi vozili vlaki po 15‰ progi čez Stari trg, Vrbovsko v Brod-Moravice vključno daljši progi ravno tako dolgo kot po Musilovi progi.

Gosp. ing. Musil trdi, da se ne boji 25‰ vspona češ, električni pogon več prenese. Dobro! Ali pa g. ing. Musil misli, da se električni pogon na 15‰ progi ne bi obnesel? Da bi električni stroj mogoče manj vlekel kot na 25‰ progi? In ravno v krajih, koder gre nasvetovana 15‰ trasa, je lepa prilika in dovolj vodne sile za električen pogon. Pripomnim pa, da za enkrat ne smemo računati samo na električen pogon, temveč trasirati tako, da morejo preiti na tej progi tudi parni stroji, kar velja zlasti za vojni čas. Opozorim g. ing. Musila še enkrat na progo Basel-Oltten, kjer so se izvedenci izrekli proti elektrifikaciji kot izboljšanje strme stare proge in za znižanje z velikim predorom (Hauenstein).

Gosp. ing. Musil navaja druge proge, ki imajo 25‰ ali več vspona. Zakaj on ravno slabe stvari omenja? Zakaj ne pove, v kolikih drugih slučajih bi si omejene države lahko izbrale 25‰ ali še več, pa so vzele rajši manjši vspon?

Kar omenja radi predorov, smatram za odveč. Gotovo ve vsak, da kar velja za Washingtonske, Londonske ali Dunajske mestne železnice, gotovo ne velja za gozdne, gorate Kolpske kraje in g. ing. Musil se moti, če misli, da bi bila zgradba 5 km dolgega predora v kraškem terenu podobna zgradbi Simplonskega tunela.

Ponovim še enkrat: Razločevati moramo dvojje in sicer: Zvezo Slovenije z morjem, kakor mogoče ugodno, iz trgovsko-gospodarskih ozirov ekonomsko, in železnico radi velikanskih gozdov.

Da bi se ozirali pri gradbi prve na gozdove in jo raditega slabo in neekonomsko zgradili, storili bi napram splošni domovini zločin, ki bi maščeval cel čas obstoja železnice. Musilova proga je, kakor je tudi g. dvorni svetnik Šuklje omenil v svojem članku, gozdna železnica. Kdor hoče imeti gozdno železnico za eksploatacijo velikanskih gozdov, naj si jo zgradi sam, kakor mu prija, javne koristi pa se pri tem ne sme izigravati.

Neodpustljivo bi bilo, ako bi sedaj mi svoji lastni domovini gradili še slabše proge, kakor nam jih je dal nekdanji mačehovski »Sparsystem«.

Poziv

Jugoslovanski javnosti.

Štiri leta že spi v grobu dr. Janez Ev. Krek, veliki učitelj svojega naroda in njegov vodnik na poti k združitvi z brati. Njegovo delo je dvignilo slovenski narod takorekoč na vseh poljih duševne in stvarne kulture in še pozni rodovi bodo vživali sadove njegovega velikega duha, plemenitega srca in neupogljive volje.

V njegovi rojstni vasi se je sestavil odbor, ki hoče kot izraz hvalečnosti do zvestega prijatelja vseh trpečih vzdigniti spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši, šoli pri Sv. Gregorju.

Odbor prosi vse, ki jim je Krekov spomin drag, naj pošlje svoje prispevke za spominsko ploščo na naslov: Odbor za Krekovo spominsko ploščo pri Sv. Gregorju, pošta Ortnek.

Odbor za vzdigniti spominske plošče na Krekovi rojstni hiši.

Predsednik:

Franz Krumpeštar m. p.

Blagajnik:

Franz Oblak m. p.

Politične novice.

+ Na shodu SLS v št. Vidu pri Ljub. dne 6. t. m. so bile sprejete resolucije: popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu; odklonitev državnega monopola nad šolo; obsodba nemoralne nagrade davčnim uradnikom za iztirjevanje davkov; da država plača 20 odstotno bone in vojno posojilo; da država podpira kmečko, delavsko in obrtniško združništvo; da naše osrednje združne organizacije zlasti potom prosvetnih organizacij vzbujajo združnega duha in gojijo misel za združništvo; da pristaši vneta agitirajo za razširjanje našega časopisa.

+ Zopet »protidržavni« duhovniki. Pred dobrim letom so v Macedoniji politične oblasti zaprle štiri katoliške duhovnike, ker so se jim zdeli »sumljivi«. Dokazilnega materiala ni bilo nobenega. Dr. Korošec in, kakor poroča včerajšnje »Jutro«, tudi papeški nuncij sta intervenirala, da se postavijo takoj pred sodišče ali pa, ako niso nič krivi, izpustijo na svobodo. Minister Drašković se je o celi stvari informiral ter zahteval, da se na podlagi dobljenih informacij takoj izpustijo na svobodo in da se kaznuje policijski uradnik, ki jih je tako dolgo držal zaprte. Toda policija jih je sicer izpustila, a obenem takoj zaprla v ječe druge policijske oblasti. Vse nadaljne intervencije so bile vsled zadržanja macedonskih policijskih oblasti tudi brezuspešne. A včerajšnje »Jutro« triumfalno poroča, da so se sedaj vendar »našli« dokumentarni dokazi za aretacijo omenjenih štirih katoliških duhovnikov, zamolči pa seveda modro, da so se »našli« še le po preteku enega dobrega leta. Enakih in sličnih historij o Pribičeviću policijski upravi v Macedoniji vedo mohamedanci, katoliki in Arnavti mnogo pripovedovati.

+ Radikalni list v Sloveniji. »Srbija« poroča, da bo v Kočevju, v južni Kranjski, pričel izhajati list »Kolpa«, kot glasilo narodne radikalne stranke kočevskega okraja. Razun v Kočevju obstojajo radikalni odbori v Sloveniji še v šestih vaseh. Konkurenca »Slov. Narod«, dosedanjemu glasilu radikalne stranke!

+ Konferenca radikalne stranke. Jutarnji list« poroča iz Belgrade, da se tudi letos ne bo vršila glavna skupščina radikalne stranke radi stanovanjskih neprilic, pač pa se bo vršila konferenca, ki se je bo udeležilo okoli 200 delegatov. Na tej konferenci bodo sodelovali vsi člani glav. odbora, vsi predsedniki okrožnih odborov ter zastopniki radikalne stranke v Sloveniji, kjer se sedaj stranka organizira. Na konferenci se bo razpravljalo o notranjem in zunanjem položaju ter se bo ob tej priliki tudi izvedla strankina organizacija. Konferenca bo trajala od 20. do 23. t. m.

+ Nova Bonomijska okrožnica za upostavo notranjega mira. Italijanski ministrski predsednik L. Bonomi je te dni razposlal prefektom novo okrožnico o uporabi notranjega mira in reda. Vsem pristojnim oblastem se najstrožje nalaga, da vestno in brezobzirno izvršujejo navedbe o nošenju orožja in temeljito izvedejo razorožitev civilnega prebivalstva.

Petdesetletnica drž. ženskega učiteljskega v Ljubljani.

7. oktobra 1871 je tedanji dež. šolski nadz. Jarec v prisotnosti učit. zbora in prvih gojenk otvoril prvi letnik ženskega učiteljskega v Ljubljani. Pomembno petdesetletnico je včeraj 7. t. m. obhajalo celokupno ljubljansko drž. učiteljske. Po sv. maši v cerkvi Jez. Srca je bila lepa domača slavnost v telovadnici drž. učiteljske. G. ravnatelj Dokler je v slavnostnem govoru orisal važnost ženske izobrazbe ter podal kratko zgodovino šolstva za deklice in zgodovino razvoja tu-

kajšnjega ženskega učiteljskega. Prvi in edini glavni učitelj na novoustanovljenem ljubljanskem žen. učiteljske je bil kranjski šolski ravnatelj, duhovnik Mihael Lazar, ki je poučeval verouk, nemščino in slovenščino, matematiko, zemljepis, zgodovino in prirodoslovje. Pomožni učitelji so bili: prof. Linhart, realni prof. Globočnik, vad. učitelj Tomšič; gđeni Elza Škofic in Ana Bold sta poučevali italijanščino, lepomis, petje, ročna dela, oziroma francoščino. Gojenk je bilo prvo leto 42. Vodstvo zavoda je bilo poverjeno Bl. Horvatu, ravn. m. učiteljske. Elza Škofic je bila pozneje prva vadniška učiteljica. Učiteljske je bilo sprva nastanjen v hiši štev. 248 (na Ribjem trgu), pozneje v hiši grofa Gallenberga na Novem trgu; 4. okt. 1884 se je obenem z moškim učiteljskim preselilo v sedanje poslopje. Od l. 1884 do l. 1893/94 je imelo žensko učiteljske le po dva letnika. Število gojenk se je gibalo med 104 in 178; najvišje število (189) je učiteljske doseglo v svojem 50. letu. Od l. 1875 do l. 1921 je bilo 1741 usposobljenih za pouk na ljudskih šolah, med temi 338 z odliko. — Gosp. ravnatelj je svoje poročilo sklenil z željo, naj bi zavod, ki se je tako srečno začel, tudi v bodoče uspeval v blagor in čast velike ujedinjene Jugoslavije. Slovesnost so povzdignile deklamacije gojenk in gojenec, petje kvarteta moškega učiteljskega in celokupnega pevskega zbora pod vodstvom prof. in skladatelja Adamiča.

»GOSPOSVETSKI ZVON« PRIREDI OB PRILIKI OBLETNICE KOROŠKEGA PLEBISCITA V PONEDELJEK, DNE 10. OKTOBRA 1921 OB 7. URI ZVEČER V DVORANI HOTELA »UNION«

JAVEN SHOD.

Gospodarstvo. Z Dolenjskega.

Pijavke. V sedanji suši mlinarji, ki imajo še kaj vode na razpolago, kmetiča, ki prinese žito v mlin, grozovito odirajo. Nekdo je dal v mlin 137 kg žita. Dobil je nazaj 106 kg moka in otrobov, torej čez 30 kg žita je mlinar vzel za mlenje. Da je pa žito prevzel v mletev, mu je pa moral kmetič plačati še za 1 liter vina. Po Dolenjskem so nekateri mlinarji sedaj vedno pijani, zato pa tudi slabo meljejo in vreče zamešajo. Vsakdo, ki mu je zato, da bi dobil kmalu moko, prinese mlinarju steklenico vina, s tem ga podkupi. Drugi, ki pa vina nimajo, ali ga nočejo dati, morajo pa prihajati po moko dvakrat ali trikrat in to dostikrat po 4 ure daleč. Bog se nas usmili in pošlji nam kmalu zadostnega dežja, kicer nam bodo te pijavke kmalo žitnice, ki so že tako skoraj prazne, izpraznile.

Vinska letina bo po Dolenjskem dobra. Grozdje je sladko, le jagode so bolj drobne, ker je tudi za vinograde prevelika suša. V nekaterih vinogradih se je letos tudi pojavila grozdna plesnoba.

Živine je na vseh semnjih veliko napredaj, ker kmet mora radi slabe pašne in radi picle krme odprodati polovico živine. Ker se po semnjih mesarji iz živinorejca norčujejo in včasih komaj 8 kron za kilogram žive teže obetajo, pogosto kar doma zakoljejo. Mesa je sedaj povsod dovolj dobiti. Pomladi bodo pa drugače.

Zelja in repe ne bo nič, tudi ajde prav malo. Izdatnega dežja že ni bilo od srede junija. Vode primanjkuje za ljudi in živino. Studenci, ki dajo še nekaj vode, so vedno oblegani od ljudji. Koliko krega in razprtij povzroči pomanjkanje vode!

Krompirja so tisti, ki so ga sadili že meseca marca, precej pridelali. Kdor ga je pa pozno sadil, je kopal samo za oreh debele krompirčke. Nekdo je vsadil v drugi polovici maja 12 mernikov krompirja, pridelal ga je štiri mernike. To je lep dobiček in plačilo za delo in gnojenje!

Za Bosno se po Dolenjskem zlasti v št. ruperski dolini nabirajo delavci, da bodo čez zimo v gozdovih delali. Obetajo jim prosto vožnjo in mezdo po 100 kron na dan ter še hrano. Ni čuda, da gredo iz nekaterih občin skoraj vsi mladi fantje na delo v Bosno. Gredo tudi zato, da bo čez zimo en jedec pri hiši manj, ker bo povsod primanjkovalo živčaja.

BORZA.

Curib. 7. oktobra. (Izv.) Devize: Pešta 0.80, Berlin 462, Italija 2200, London 2133, Newyork 565, Pariz 4080, Praga 595, Dunaj 0.31, Holandska 18.300, Bukarešta 495, Zagreb 2.30, Varšava 0.15. — Valute: nem. avstr. krona 0.23.

Zagreb. 7. oktobra. (Izv.) Devize: Pešta 3675 do 3715, Berlin 201—202, Italija 960—965, London 920, Newyork 237—237½, Pariz 1715, Praga 263 do 265, Dunaj 800—820, Napoleoni 740. — Valute: nem. marka 198, lira 950—952, dolar 228—234, franc. frank 17½, šil. krona 265, nem. avstr. krona 11—12, lej 202.

Dunaj. 7. oktobra. (Izv.) Devize: Pešta 455, Berlin 2525, Italija 11.000, London 11.100, Newyork 2000, Pariz 21.000, Praga 31.50, Curib 52.500, Bukarešta 9000, Zagreb 12.60, Varšava 59.—, Holandska 98.000. — Valute: ogr. krona 400, nem. marka 2525, lira 11.500, funt sterl. 11.000, dolar 2625, franc. frank 20.900, šil. krona 31.50, švic. frank 52.400, dinarji 4800, poljske marke 56.

g 3. mednarodna konferenca dela. 25. okt. se vsi v Zenevi trejta mednarodna konferenca dela, ki ji bodo prisostvovali delegati vseh držav zastopanih v zvezi narodov. Razpravljalo se bo o važnih gospodarskih, industrijskih in poljedelskih vprašanjih.

g Brezposelnost v Ameriki. Na predlog drž. tajnika Hooverja je sklicala vlada Združenih držav posebno konferenco, kako odpraviti brezposelnost v bodoči zimi. Sedaj je v Ameriki brez dela — kakor poročajo »Neue Freie Presse« iz Washingtona — pet in pol milijona ljudi.

g Cena kovinam v Londonu in Newyorku. V Newyorku je dne 3. oktobra notiral baker 12½, cin 26½, svinec 4.72, cink 4.50, surovo železo 20½, jeklo 20. — V Londonu dne 3. oktobra 1921 pa: baker 68½, cin 157½, svinec 23½, cink 26½.

g Žitni trg. Sombor, 7. oktobra. 1921. (Izv.) Pšenica notira 11 K, koruza stara 8.30—8.50 K, nova koruza za december 7 K, ječmen pivovarniški 11.50 K, ječmen za krmo 9.50 K, oves 7.50 K, beli ali mešani fižol 10 K, slavonski krompir 3.50 K. — V Newyorku so bile dne 3. oktobra sledeče cene žit: pšenica 130.50, koruza 62½. Moka: Spring—Wheat Cleers 5½ do 6 eno četrt. — Žitna tovarnina v posamezne dežele 5, žitna prevoznina v kontingent 22.

g Stanje papirnatega denarja na Ogrskem. Ogrska izkazuje po stanju z dne 30. septembra, da ima za o. k. 20.844.909.892 bankovcev v prometu. Od zadnjega izkaza se je število bankovcev pomnožilo za o. k. 1.283.430.878.

g Premogovna produkcija Ogrske. Ogrska je producirala pred vojno krog devet milijonov ton premoga. Lansko leto pa znaša 5 milijonov ton. S pridobitvijo Pečuha bo Ogrska brezdvomno pomnožila svojo premogovno industrijo.

g Naše čitatelje opozarjamo na inserat »Automobilne prometne d. d.« v Ljubljani glede subskripcije delnic, ki ga prinašamo v današnji številki. »Automobilna prometna d. d.« ima že odprtih nekaj prog v Sloveniji in Prekmurju, nekatere pa otvori še tekom letošnje jeseni in to zlasti: Ljubljana—Celje, Dol. Lendava—Murska Sobota—Petanci—Radenci—Radgona—Maribor. Škofja Loka—Zelezniki. Novo mesto—Brežice, Brežice—Biseljsko—Podplat. — Ker je to podjetje za vse naše narodno gospodarstvo eminentne važnosti, in to zlasti v krajih, kjer primanjkuje železniških zvez, je pričakovati, da bodo zlasti naši trgovski in industrijski krogi pridno segali po teh delnicah in tako omogočili družbi, da svoj začetni delokrog še mnogo izdatneje razširi.

3562

Dnevne novice.

— Prva velika prireditve »Pevske zveze« bo jutri, dne 9. t. m. v Ljubljani. Ob pol 10. uri bodo vsi združeni pevski zbori peli prisv. maš pri franciškanih. Ob 10. uri bo predaval v Unionovi dvorani dr. Mantuani o zgodovini slovenske pesmi. Takoj nato se izvrši občni zbor »Pevske zveze«. — Ob 2. uri pop. bodo pri franciškanih pete litanije, pri katerih zopet pojo vsi združeni pevski zbori. Ob 3. uri pa bo koncert v Unionu. Nastopili bodo razni zbori posamezno, vsak z dvema pesmima, nato pa vsi skupno s štirimi pesmimi. Vseh pevcev bo nekaj stotin, tako da kaj takega Unionova dvorana še ni videla. Zato opozarjamo prijatelje lepe glasbe, da ne zamude te redke prilike in se prireditve udeleže v najobilnejšem številu.

— Akademiki pri pokrajinskem namestniku. Radi ukinjenja medicinske fakultete v Ljubljani se je včeraj oglasila pri pokr. namestniku g. Hribarju deputacija medicincev. G. Hribar je izjavil deputaciji, da mu oficielno ni nič znanega o ukinjenju medicinske fakultete, da pa je res, da so med Slovenci gotovi ljudje, neka izvestni klika, ki je proti slovenski univerzi in jo hoče uničiti. Pokrajinski namestnik je s to izjavo brezdvomno mislil dr. Žerjava in njegove drugove. V spominu nam je še izjava Sv. Pribičevića, ki je meseca junija izjavil slovenskim medicincem, da je on (Pribičević) sploh proti univerzi v Ljubljani, posebno pa še proti medicinski fakulteti. Da se je v demokratskih krogih razširilo razpoloženje proti naši univerzi, so gotovo vzrok pisanje in intrig naših centralistov.

— Pogreb f Ivana Brenceta, čegar ostanki so bili prepeljani iz Suhega bazarja pri Ljubljani na pokopališče na Dovje, se je vršil dne 4. oktobra popoldne ob 4. uri zelo slovesno. Občinstvo je prihitelo od blizu in daleč v tolikih množicah, da takega pogreba Dovje še ni videlo. Dospel je ta dan na Dovje celo poseben vlak zaradi pogreba. Udeležilo se je pogreba zastopstvo vojaštva, Orli, Sokoli, šolska mladina pod vodstvom učiteljskega, več gasilnih društev in drugega občinstva. Domači in tuji pevci so zapeli žalostinke na kolodvoru in na pokopališču. Ob odprtem grobu je izpregovoril umrlemu v slovo g. svetnik Aljaž. Povdarjal je v prvi vrsti, da je bil rajni Brencet dober katoličan, ki je vestno izpolnjeval svoje verske dolžnosti. Bil je zelo odkritosrčen, usmiljen do revežev, rad je pomagal potrebnim. Bil je zvest pristaš SLS, redno je bral »Slovenca« in »Domoljuba«. Svoječasno je bil tudi občinski odbornik. Pred smrtjo je bil izrazil željo, da se naj prepeljejo njegovi ostanki na Dovje. Zato govornik navaja k sklepu pesnikove besede: »Ena se Tebi je želja spolnila, v zemlji domači da truplo leži.« Slovesnost, ki se je vršila ob pogrebu, naj bo v zadoščenje žalujoči rodbini, pa tudi v počestčenje tukajšnji občini.

— Županstvo na Rovih nam sporoča: Pri nas ne pridemo iz vlomov in tatvin. Tekom dveh let je bilo pokradeno v sedmih ali osmih hišah. Tako drzno se je tatinstvo razpaslo, da tatovi vlamljajo pri belem dnevu, ko so ljudje na delu ali pri

službi božji. Delavno in varčno ljudstvo je naravnost obupano, če pojde tako dalje. Orožništvo pač stori, kar more; ali to taktično je zvezano od Kamnika do Ljubljane. Treba bi bilo najstrožjega nadzorstva nad gotovimi bajtami tu v bližini, kjer se živi ponajveč od same tatvine in prikrievanja tatinske drhali. Kaznovani že nešteto krat, se spet vračajo in tam nadaljujejo, kjer so nehali. Prosimo pokrajinsko vlado in sodne oblasti, naj nam naklonijo potrebno varstvo na kakršenkoli način, da se to rokovanjstvo zatre. Postaviti bi bilo teh par bajt — orožništvu sta dve dobro znani — pod najstrožje policijsko nadzorstvo. Dobrota bi bila to za vso kamniško in ljubljansko okolico.

— »Kazensko prestavljen«. Ker je g. profesor Pirnat iz Celja na nekem shodu dejal, da jugoslov. demokratska stranka moralno kvari mladino in ker se je vsled tega čutila večina profsorskega zbora v Celju prizadeto, je bil na priporočilo gotove osebe kazensko prestavljen v Kočevje.

— Opuščen iz službe. G. prof. Favaj iz Maribora je opuščen iz službe z motivacijo, da je komunist. Razne vesti v listih, da je le na dopustu, so neresnične.

— Učitelj pri Peskovi aferi. Iz Ptuja se nam poroča, da se je šolska oblast vendar zganila in uvedla disciplinarno preiskavo proti prizadetim učiteljem v ptujskem okraju. Pričakujemo, da se nista poverila s preiskavo g. »Avstrijske slave« Flere ali g. dr. Pirkmajer, ki sta na stvari interesirana. V tej aferi ne bi imel biti preiskovalni komisar ne pristaja NSS, a še manj JDS. Čudimo se, da šolska oblast nima toliko poguma, da bi odstavila od službe ali vsaj suspendirala učitelje, ki so po lastnih izjavah dokazali, da niso vredni, da se jim zaupa naša mladina.

— Pozor Primorci! V vseh občinah zasedenega ozemlja se vrši popisovanje državljanov. Vsled tega pozivamo vse v Jugoslaviji bivajoče Primorce, ki niso in tudi ne bodo optirali za jugoslovansko državljanstvo, naj se v lastnem interesu takoj pismeno prijavijo svojim domovnim občinam, da jih vpišejo v imenik novih državljanov Italije. Prijavi je priložiti od tukajšnjih občinskih uradov potrjene družinske liste.

— Na naslov vojaške oblasti. Iz krogov visokošolskega dijaštva smo prejeli: »Na inozemskih visokih šolah se je vpisovanje že pričelo in v nekaj dneh se za tuje (n. pr. na Dunaju) tudi zaključijo. Zbog tega vprašamo merodajne vojaške oblasti, kaj bo s prošnjami za potno dovoljenje, ker nekateri že čakamo od začetka septembra na rešitev. Vprašujemo na okr. glavarstvih — a vedno zaman, rešitve ni in skrbi nas, da zamudimo vpisovanje in kaj bo potem z nami? Kaj res ni časa in ljudi, da se hitro rešijo že po mesece stare prošnje? Kaj bo nadalje tudi s prošnjami za preložitve aktivnega službovanja? Lansko leto je bila stvar hitro rešena — zakaj čakamo sedaj? Prosimo merodajne faktorje, da nam prihranijo stroške in skrbi in nam takoj rešijo prošnje, da zamoremo odpotovati.«

— Novi vlaki. V ponedeljek, dne 10. t. m. se upelje na progi Dunaj j. k. — Trst — Zagreb via Gradec — Maribor — Ljubljana nov par nočnih D-vlakov. Prvič se odpelje nov vlak z Dunaja j. k. ob 19. uri 20 minut dne 10. oktobra in dospe v Trst ob 9. uri 35 minut in Zagreb ob 5. uri 39 minut dne 11. oktobra. Prvič se odpelje vlak iz Trsta ob 19. uri 45 minut dne 11. okt., iz Zagreba pa ob 22. uri 12. oktobra in dospe na Dunaj j. k. prvič ob 10. uri 55 minut dne 12. oktobra. Podrobni vozni redi veljajo, kakor jih je objavila Južna železnica dne 1. junija 1921. Ta D-vlak bo imel vse tri razrede in mednarodne spalne vozove na vseh progah. Vizum za potovanje skozi Jugoslavijo bodo dajale jugoslovanske oblasti v vlaku proti plačilu 10 dinarjev.

— Griža se po Dolenjskem močno širi. Zlasti okrog Krškega je veliko bolnih. V Škocjanu je bilo pred kratkim 60 bolnikov. Slaba voda je veliko vzrok, da se griža močno širi. Kadar se enkrat studenci ožive, bo brž bolje.

— Požar. Včeraj popoldne je pogorelo skladišče steklarne na Hrastniku. Požar je nastal vsled iskre iz lokomotive, ki vleče vlake po stranski progi od postaje do tovarne.

— Izreden patriotizem. Kakor nam poročajo iz vrst ljubljanskih visokošolcev, nameravajo vsi slušatelji tukajšnje juridične fakultete odpotovati v svrhu nadaljevanja študij v Subotico, slušatelji filozofske pa v Skoplje, da s tem še bolj olajšajo delo demokratsko-radikalnim ministrom pri sestavljanju proračuna.

— Odstranjanje žičnih ovir. V pojasnilo k razglasu pokrajinske uprave, oddelka za notranje zadeve z dne 14. septembra t. l. št. 9487/IV, glede odstranitve žičnih ovir na prejšnji jugoslovansko-italijanski meji, pričlenem v Uradnem listu št. 114, stran 582, se uradno daje na znanje, da sme posestnik bodičasto žico, ki jo odstrani, tudi obdržati in da nadzira občina odstranitev žice le v onih slučajih, kjer bi bila nevarnost za osebo ali stvar.

ali promet. V to pa je občina po občinskem zakonu itak obvezana.

— Kraljevi namestnik za Hrvatsko tožen radi motenja posesti. Demokratsko učiteljstvo si je hotelo prisvojiti premoženje »Saveza hrv. učiteljskih društev« v Zagrebu. Da bi svoj namen dosegli, so angažirali policijo in kraljevega namestnika Juraja Demetroviča, ki se je seveda zavzel za nje in izdal odlok, da morajo hrvatski učitelji predati vse premoženje zastopnikom »Udruženja jug. učiteljev« v Belgradu. 1. t. m. sta zastopnika tega udruženja prišla z mnogimi policijskimi agenti v »Učiteljski dom« v Zagrebu, da odvzamejo Savezu hrvatskih učiteljskih društev premoženje. Tu pa jim je zastopnik Saveza pokazal sodniško odredbo, da morajo kr. namestnik Demetrovič in drugi opustiti vsako umešavanje, dokler ne izreče sodišče, pod katerega kompetenco spada stvar, svojo odločitev. Savez hrv. učit. društev je namreč vložil tožbo radi očitnega motenja posesti, ker sta prva dva preko-račila po zakonu jima odrejeni delokrog in protipravno rešila privatnopravno vprašanje, katerega rešitev spada edino v kompetenco sodišča; poslednjega pa, ker je izforsiralo tako samovoljno in protipravno postopanje. Razprava se vrši 12. tega meseca.

— Zakon o podkupovanju. Epoha piše: »Pred nedavnim časom je Ljening objavil zakon, glasom katerega se kaznuje z zaporom in onfiskacijo premoženja vsak uradnik, ki se pusti za svoje delo podkupiti. Ista kazen zadene posredovalce. Oni, ki je podkupil, se ne kaznuje, če pravčasno prijavi uradnika. Kot obtežilo se smatra večja stopnja v službi i. t. d. Dobro je, da vlada v vseh drugih državah tako sovražstvo do boljševizma, sicer bi se kje znali ravnati po zgledu boljševizma.«

— Kako piše Pribičevićev list. Da zamore javnosti tem lažje servirati izlive svoje srčne kulture, si je minister prosvete in policije Pribičević ustanovil lasten list »Slobodno Štampo«. Ta list je ob priliki smrti velikega bolgarskega pesnika Vazova napisal temu sledeč nekrolog: »Na žalost podivjani stari ni hotel niti prejeleči v grob, niti oznanjati ljubezen. Videl je perfidnost, divjaštvo in polom svojega naroda... Zlomljen in razočaran je odšel šele sedaj v grob, kjer ga čaka že davno pokopana Velika Bolgarska... To mu je samo kratek nekrolog in, zaslužen glogov kolec!« (Glogov kolec je kol, na katerega so na Balkanu natikali ljudi.)

— Irredni občni zbor »Slovenskega zdravniškega društva« v Ljubljani se vrši v petek dne 28. t. m. ob 4. uri popoldne v magistratni dvorani s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsednika. 2. Stališče društva napram tovariškemu zdravniškemu društvu v Mariboru. 3. Poročilo častnega sode. 4. Slučajnosti.

— Juridična fakulteta v Subotici. Pred nedavnim časom so listi poročali, da se bo pravna fakulteta iz Subotice premestila v Sarajevo. Demokratski subotički list »Narod« javlja, da ostane fakulteta v Subotici, ker prosvetni minister »ne če o tom ni da čuje«.

— Belgrajski inšpektor. Pri neki generalni direktaciji je vsled svoje sposobnosti neki uradnik prignat vse do inšpektorja z mesečno plačo 6000 dinarjev ali 24 tisoč kron. Ker so je nekaterim zavistnežem njegova učenost in želja, da čim bolj napreduje, zdelo sumljiva, so se posebna komisija pričela baviti z njegovo osebo. Dognali so sledeče: Prva konduita iz l. 1911. se glasi: »Dokončal štiri razrede ljudske šole v Trnu, štiri gimnazijske razrede v Pirotu. Izpričevala uničena v srbsko-bolgarski vojni 1885, ko mu je pogorela hiša. Čita z razumevanjem rusko in govori turško.« Druga konduita od l. 1919. se glasi: »Dokončal štiri razrede gimnazije in strokovno nižjo rusko medicinsko šolo (feldšersko medicinsko učilišče) v l. 1881. do 1883. za poklic zdravniškega pomočnika. Šolska izpričevala uničena 1885, ko so mu Bolgari tudi hišo zažgali. Od tujih jezikov se lahko poslužuje rusčine in turškega jezika.«

— Posledica zaplembe žganja. Dne 21. junija 1921 je zaplenil orožnik Ivan Šnabl Ivanu Megliču v Zg. Kokri liter žganja, ker ga je brez dovoljenja prodajal. Nastop orožnika pa ni ugajal Mihaelu Mandeljcu, ki je nahučil orožnika rekoč: »Bežite ven, Vi nimate tu nič iskati, ker ne poznate nobenih predpisov, jaz jih pa poznam, ker sem bil prej orožnik, kakor Vi!« Lovro Poljanec je pa pritrdil tovarišu in je klical: »Ja, tako je! Ven naj gre!« Deželno sodišče je prisodilo Mandeljcu in Poljanecu vsakemu po 48 ur zapora poostrežnega z enim postom.

— Umestna naredba. Vojno ministrstvo je izdalo naredbo za vse častnike, da se v času službe in posla ne smejo posluževati nemškega, mažarskega in italijanskega jezika.

— Tatvina v Trzinu. Ivan Meglič iz Sv. Ane je ukradel svojemu gospodarju, tvorničarju I. B. Malviu v Trzinu več kož v skupni vrednosti 2580 kron. Deželno sodišče mu je zato prisodilo 6 tednov težke ječe.

— Kaznovani cariniki. Radi mnogih nepravilnosti na carinarnici v Novem Sadu so se trgovci pritožili na ministrstvo financ, ki je sedaj z odlokom premestilo vse osebe te carinarnice, trije uradniki pa so poleg tega kaznovani s tem, da tri mesece ne dobe plače.

— Ignan ruski general. Belgrajska vlada je pognala čez mejo v Bolgarijo ruskega generala Komisarova, bivšega komandanta ruskega orožništva. General in njegova žena sta bila zvezi s komunističnimi prekučaji v Vojvodini.

— Javna sigurnost bo v Osijeku gotovo prav velika in se mešanom ni več bati. »Hrv. Obrana« namreč poroča, da je sprejel 24 novih stražnikov, ki so vsi Srbi. Med njimi je tudi 9 znanih možakov iz Dalje, kjer so se opetovano proslavili pri plenitvah.

— Nesreča. Dne 30. septembra je postavil kopač Miha Martinšek v odkopu št. 39 v Podkraju soko. Sokoja je bila precej dolga. Ko je Martinšek z močjo udaril na njo, da jo utrdi, se je udaril s komeleom na soko, ki je stala za njim in si je zadela težko poškodbo.

— Sofer pred sodiščem. »Vi znate fejš voziti, kakor se mi zdile je rekel okrajni sodnik g. dr. Stojković soferju Konradu Maliju in pristavil: »Vi ste bili že pri meni, kajne?« »Da,« je odgovoril sofer. Mali je lani meseca aprila skozi Višnji Gor tako hitro vozil, da so rekli ljudje: »Ne bo srečno skozi mesto privozil.« In res je Mali podrl v Višnji gori dva kolešarja. »Ljudje gledajo, da avtomobilista notri poltažijo!« je tožil Mali, ko mu je sodnik pripovedoval, kako so tri priče opisale nesrečo in pristavil: »Splošno znano je, da jaz zelo previdno vozim.« Proti Maliju je pričalo pet prič, da ni previdno vozil. Sodnik je prisodil Maliju zaradi nagle in neprevidne vožnje 48 ur zapora.

— Radi 4000 kron v smrt. V Našicah se je nedavno obešil bančni uradnik, ki je poneveril 1000 dinarjev, ki jih na noben način ni mogel vrniti.

— Hudodelstva umora osumljen je Mihael Kunstelj iz Savelj št. 87. p. d. Jaklenov. Išče ga ljubljansko deželno sodišče.

— Rodbinska založba. V Podutiku prebivata zakonska S. On je bil 7 let v Ameriki, iz katere se je vrnil meseca marca 1920 domov, kjer so mu dobri ljudje pripovedovali, da se žena ni tako obnašala, kakor bi se morala. Doma je bil za to cel pekel: pripravila sta se in med nekim takim prepriem je mož zagrabil za puško, kakor je imel vedno nabasano pri postelji in je skočil za ženo, ki je že pobegnila, ter streljal za njo. Na srečo jo ni zadel.

— Vlom v Kranju. Neznani vlomilec je vlomil v knjigovodnico g. Viljama Požgaja v Kranju in odnesel razno blago, vredno 20.000 kron.

— Ukradeni borovi hledi. Posestniku in mesarju Alojziju Pretnarju v Podbrezjah je bilo na levem bregu Save med Okroglim in Podnartom ukradeno veliko smrekovih hlovov. Te tatvine je osumljenih pet fantov iz Besnice.

— Letni čas tudi pozimi. Na Francoskem se široki krogi potožejo za to, da naj se letni čas (ki je običajnemu času za eno uro naprej) ohrani tudi pozimi.

Ljubljanske novice.

Ij Akademiki! Radi vesti o ukinitvi ljubljanske tehniške in medicinske fakultete sklicujemo protestno skupščino celokupne akademske omladine danes, v soboto, ob 10. uri dopoldne v zbornici univerze. Odbor akademskega društva jugoslovanskih tehnikov.

Ij Poroka. Poroči se jutri v nedeljo 9. t. m. v Trbovljah g. Leopold Eiletz, konceptni praktikant pokrajinske uprave v Ljubljani, z gđ. Tildo Bulinger iz Trbovelj. Iskreno čestitamo!

Ij Vstopnice za nedeljski koncert »Pevske zveze« (v Unionu ob 3. uri pop.) se dobivajo v Unionovi trafiki.

Ij Natančen spored nastopa pevskega zborov pri prireditvi »Pevske zveze« v nedeljo pop. se dobiva tudi v Unionovi trafiki po pol dinarja.

Ij Otvoritevna predstava Ljudskega odra. Vstopnice za Wildgansovo »Uboštvo« se bodo dobile jutri od 10.—12. ure in od 15. ure dalje v II. nadstropju Ljudskega doma. Ne čakajte do večera, da ne bo gneče in zamude. Začetek ob pol 20. uri, konec okrog 22. ure. Vhod na galerijo in balkon je le z Lončarske steze. Dvorana je preurejena, razsvetljava izboljšana in prepri odpravljen.

Ij V šentjakovski prosveti bo v nedeljo zvečer ob pol 8. uri važen sestanek vseh naših somišljenikov in somišljenic. Govorili bodo naši zastopniki v občinskem svetu in državnem zboru. Pridite polnoštevilno! Obenem bo tudi občni zbor krajevnega odbora SLS.

Ij Primarij dr. Pogačnik ordinira za ocesne, učesne, nosne in vratne bolezni.

Ij Podporno društvo uslužbencev elektr. cest. železnice priredi veliko vinsko trgatve v korist podpornega sklada. Prireditve se vrši v velikem vrtnem salonu gostilne »Draščke«, Bohoričeva ulica 9, dne 9. oktobra 1921. Program: 1. Koncert godbe Jugosl. železničarjev; 2. Šaljiva pošta; 3. ples; 4. turška kava. Začetek ob 10. uri. Vstop 3 dinarje. Zadnji voz odhaja od gostilne Draščke točno ob 1. uri ponoči. — Odbor. (k)

Ij Organizacija javnih namestencev SLS (veselični odesk) ima končno sejo danes ob 8. uri zvečer v kleti Konsumnega društva na Kongresnem trgu. Eventuelni računi naj se prinese seboj.

Ij Zasedanje komunist. Policijska direkcija v Ljubljani išče 1902 v Ljubljani rojenega studenta Ladislava Klinca, ki je odpotoval koncem meseca maja s pravilnim popotnim listom v Avstrijo in od tam v Berlin. V inozemstvu si je baje preskrbel potni list na ime Petrovič in se podal na komunistični kongres v Moskvo, od koder se še ni vrnil.

Ij Prepri med zakonskima. Ivan B., 61 let star mož, ima to slabost, da je ljubeusen na svojo 50 let staro ženo Heleno in se zato večkrat spre za njo. Nedavno ga je strast tako prevzela, da ji je med prepriom vrgel noko trdo stvar v glavo in ji zadal 3 cm dolgo močno krvavečo rano.

Ij Nevarna gnojna jama. Na Predovčevem dvorišču imajo gnojno jamo, v katero je padla dvakrat štiriletna Šepičeva punčka. Jama je bila slabo pokrita s starimi deskami. V njo je padlo že več ljudi. K razpravi g. Predovič ni prišel. »Jma grižo, a to je vseeno: končajmo zadevo!« je rekel Predovič zagovornik g. dr. Ivo Tavčar. Predovič je bil obsojen na 30 K globe.

Ij Aretirani vojaški begunci. Dne 4. oktobra 1921 so aretirali v Ljubljani Antona Majcna, ki je služil kot vojak pri 44. polspolku v Otočacu, a je od vojakov pobegnil in odšel poč v Trst, kjer je bival 3 mesece in se je potem zopet vrnil v Jugoslavijo, iz katere je odšel zopet v Trst, od tam je pa odšel v Sp. Vrtboj, kjer je ukradel Andreju Turelliju denarnico, v kateri je imel 1200 lir. Po izvršeni tatvini se je vrnil v Jugoslavijo, nato pa šel v Avstrijo; ko se je vrnil zopet v Ljubljano, so ga prijeli in izročili vojaški oblasti.

Ij Predzren tat. V Česnovarjevi gostilni je sedel neko popoldne neznani 26letni mladenič, ki se je živahno razgovarjal z gosti. V gostilno je prišel medtem krojačar Matevž Krolj iz Šiške, ki je ponujal gostom blago. Neznani mladenič je vzel iz košare 400 kron vredno uro z verižico in hitro pobegnil iz gostilne. Predzrega tatu še niso dobili.

Narodno gledališče.

Drama:

Sobota, 8. oktobra: »Ljubezen«. Abon. A. Nedelja, 9. oktobra: Obletnica koroškega plebiscita: 1. A. Askere: »Knežji kamenj; 2. »Požar strasti«. Izven.

Ponedeljek, 10. oktobra: »Ljubezen«. Ab. C. Torek, 11. oktobra: Zaprtlo. Sreda, 12. oktobra: »Požar strasti«. Abon. B. Četrtek, 13. oktobra: Proslava 70 letnice češkega pisatelja Jiráska: »Oče«. Izven. Petek, 14. okt.: »Komedija zmešnjav«. Ab. E.

Opera:

Sobota, 8. oktobra: »Tosca«. Abon. B. Nedelja, 9. oktobra: »Vaška šolac«. »Šehere-zadac«. Izven.

Ponedeljek, 10. oktobra: Zaprtlo. Torek, 11. oktobra: »Dalibor«. Abon. E. Sreda, 12. oktobra: »Boris Godunov«. Ab. D. Četrtek, 13. oktobra: »Vaška šolac«. »Šehere-zadac«. Abon. A. Petek, 14. oktobra: Zaprtlo.

Društvena nabavna zadruga.

Navedeno zdruzo je rodila nujna potreba. Izobraževalna društva so se neoprenehoma obračala na SKSZ, ki je centrala vseh društev za Slovenijo, po razne podatke o vseh mogočih društvenih potrebščinah, ali so jih pa kar naročala. SKSZ je sicer priporočila kakšne stvari, toda večkrat so bila društva z naročenim nezadovoljna, ker je bila cena previsoka in pa tudi kakovost blaga ni bila ravno najboljša. Da naša društva blagujemo pred raznim izrabljanjem in da jim nudimo kolikor le moremo razne potrebščine poceni in najboljše kakovosti, zato smo ustanovili »Društveno nabavno zadrugo«, ki je že registrirana in načelstvo sestavljeno.

Zadruga ima namen, kakor je razvidno iz § 2. zadržanih pravil, pospeševati gospodarske koristi zadržnikov s tem, da:

1. Nabavlja svojim zadržnikom po ugodnih pogojih take predmete, ki jih neupolnita društva ali člani teh društev potrebujejo za društvene svrhe, kakor televidno obleko in orodje, godala, muzikalijske, potrebščine za gledališke in skioptične predstave, tiskovine in druge izdelke grafiško-artistiške obrti.

2. Zalaga in izdaja za svoje člane knjige, brošure in časopise, zadevajoče delovanje nepolitičnih društev.

3. Posreduje za svoje zadržnike nakup v točki 1. opisanih predmetov.

4. Posreduje zadržnikom morebitna popravila označenih potrebščin.

To je torej namen zadruge. In kaj sedaj? Za vsako reč je treba denarja. Zadrugo hočemo postaviti na močan gospodarski temelj. Zato je sveta dolžnost vseh naših izobraževalnih društev, da pristopijo k »Društveni nabavni zadrugi« kot zadržniki z vsaj 10 deleži. Vsak opravični delež znaša samo 20 K, ki je vplačati ob pristopu v zadrugo. Vsak zadržnik jamči s svojim opravičnim deležem in pa z dvakratnim zneskom tistega. Sedaj pa kat. slov. izobraževalna društva na delo! Izvršite svojo dolžnost ne le društva kot taka, ampak tudi posamezniki, zato pristopajte k »Društveni nabavni zadrugi«!

Sedež »Društvene nabavne zadruge« je v Ljubljani, »Ljudski dom«, v prostorih »Slov. kršč. soc. zveze«, kamor je pošiljati vse dopise.

Prvi občni zbor zadruge se vrši v ponedeljek, dne 21. novembra ob 4. uri popoldne v prostorih SKSZ, »Ljudski dom«, II. nadst. Zadržniki se bodo tega obnega zbora kaj lahko udeležili, ker se vrši isti dan tudi občni zbor »Slov. kršč. soc. zveze«, matice vseh izobraževalnih društev na Slovenskem.

Dobrodelno društvo tiskarjev v Ljubljani

ki podpira izključno le vdove in sirote umrlih, padlih in onemoglih članov, praznuje

v nedeljo, dne 16. oktobra t. l. svojo

25 letnico.

Ob tej priliki priredi zabavni večer v veliki dvorani hotela »UNION« z bogatim sporedom in plesom, na kar sl. občinstvo že danes opozarjamo.

Katoliški vestnik.

c Samo za mladeniče in moške. Na Rakovniku bodo drug teden v notranji kapeli zavoda vsak večer ob pol 8. duhovne vaje. Začetek v nedeljo dne 9. t. m. Priporočamo obilno udeležbo.

c Bivši prior Krištanjskega konventa, pred g. p. Bernard Polak, je včeraj odšel na svoje novo mesto v Ormož, kjer ima red svojo bolnico in materno hišo za slovensko redovno sestre. Tam bo gospod konzist. svetnik deloval kot superior pri sestrah med prvimi za to, da se razvije tudi ta za karitativno delo potrebna panoga križevniškega reda. — Njegov naslednik v prioratu pred gosp. p. Valerijem Učak je sinoči došel iz Metlike.

c Vprašanje apostolskega delegata v Mezopotamiji. Sv. stolica je pred kratkim imenovala za nadškofa v Bagdadu dolgoletnega veleposlanika francoskega misijonarja v Mezopotamiji msgr. Berréja. Francoski listi izražajo ob tej priliki veliko zadovoljstvo nad lojalnostjo Vatikanu nasproti Franciji. Vendar — piše »Journal des Debats« — je sv. stolica s tem imenovanjem zadostila francoskemu pričakovanju le napol. Oba predhodnika Berréja na bagdaski nadškofski stolici sta bila namreč obenem imenovana za »apostolskega delegata za Mezopotamijo, Kurdistana in malo Armenijo«; dočim je sv. stolica toplot pustila zasedenju delegatskega mesta še odprto: pošte vodi Holandec msgr. Adrien Smetz. Msgr. Berré in Francija — meni list — pač zaslužita, da sv. stolica važno mesto apostolskega delegata za Mezopotamijo tudi toplot poveri bagdaskemu nadškofu. List pa priznava težko stališče sv. stolice v tem vprašanju radi ozirov, ki jih mora imeti na Veliko Britanijo.

Prosveta.

pr Zemljevid slovenskega oramija, ki ga je izdala Slovenska Matica v Ljubljani, je vnanjim naročnikom — izvenim onim, ki so naročili najlepše izdane — že razposlan. Ko prejme Matica naročeno platno, ga bo razposlala tudi slednjim. Zemljevid, ki stane 80 K (z ovojem 86 K, po pošti 92 K), dobe ljubljanski naročniki proti izkazilu o plačani naročnini v društveni pisarni na Kongresnem trgu št. 7, II. nadst. ob delavnih urah od 8. do 5. ure popoldne. Ker obsega naklada zadostno število izvodov, priporočamo zemljevid tudi onim, ki naročnine doslej še niso plačali.

Pr mladi mojster Zlatko Baloković se v kratkem poda na večjo turnejo v Ameriko. Vlada sa-

ma se je zainteresirala za jugoslovanskega umetnika, minister Alaupović je sklical konferenco pri poverjenosti za prosveto, da se umetniška turneja čimprej omogoči. V Zagrebu je izvršil pred kratkim Baloković krasen razprodan koncert. — Spremlja ga izvršni slovenski pianist Ciril Ličar. Oba mlada mojstra bosta v Ljubljani koncertirala dne 15. oktobra t. l.

pr Glasbene Matice. Zlatko Baloković, eden največjih jugoslovanskih umetnikov bo v soboto dne 15. oktobra 1921 v Ljubljani v unofinski dvorani koncertiral. Dolžnost vseh Jugoslovancev je, da respektirajo svoje velike umetnike in posejijo koncert. Vstopnice se bodo prodajale v pisarni Glasbene Matice v hiši Filharmonične družbe na Kongresnem trgu 9, pritičje, in sicer od 10. do 12. in od 8. do 4.

pr Stoletnica Runjanina. Te dni je preteklo sto let, ko se je rodil Josip Runjanin, ki je uglasbil himno »Lepa naša domovina«.

Tehnična mehanika v elementarni obliki kot osnovna podlaga strojegradbi. Drugi del: Mehanika elastičnih teles ali nauk o trdnosti. Ing. Leo Novak. Cena z dodatkom (tabelami) 240 K. (Oba dela veljata z dodatkom 500 K.) Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ze prvi del Novakove tehnične mehanike, ki je izšel pred nekaj meseci, je vzbujal pozornost vsled svoje nazornosti. Isto vrline ima tudi sedaj izišli drugi del. Prvi del je podajal osnovne pojme tehnične mehanike in nas je seznanil z učinki delujočih sil oziraje se na toga telesa, drugi del pa nas uvaja že globoko v praktično delo. Tu se bavimo z učinki sil na siloprenosno telo, kakor se istinito v

praksi kaže. Telo, ki prenese ali prepreže silo, spreminja pod določenimi okoliščinami svojo obliko in se končno tudi lahko zruši, ako je prekoračila sila gotovo mero. Te odnose med silo in spremembo, ki jih utrpeli silo podvrženo telo, raziskovati, razjasniti in izraziti jih v kolikor možno priročni matematični obliki, v kakoli formuli, spada v nauk o trdnosti in ta nauk nam podaja avtor v tem drugem delu. Tehnik, ki določuje svoji konstrukciji obliko in mere, mora predvsem poznati in strogo upoštevati zaključke te vede, ako neče, da bi ne bila ogrožena obratovalna varnost njegove konstrukcije. Avtor obravnava vse te odnose do enostavnostnih problemov do najkompliciranejših vedno z isto jasnostjo razloženih pojmov, s številnimi slikami in z mnogostanskimi nazornimi primeri.

Vsebinsko bogata knjiga predstavlja dovršen del znanja, ki ga mora obvladati ustvarjajoči konstruktor. Čisto pravilno pa povdarja uvedoma avtor, da za dimensioniranje niso edino merodajni rezultati, dobljeni na podlagi nauka o trdnosti, ampak je treba upoštevati še druge važne okoliščine, kar imajo začetnik vedno pred očmi, da bo obvarovan pogrešnih konstrukcij. Sicer pa dajo primere lep zgled, kje in kako vporabljamo dobljeno znanje. Izračunani so najrazličnejši elementi strojnih konstrukcij, tako naj navedemo vijake, zagazde, zakovice, drogova, vratila in prigone, ročice, gredi, osi, tečaje transmisij in strojev, številno zbirko različnih nosilcev itd. Knjiga je sicer namenjena predvsem tehničnemu naraščanju, a bo prišla v prid tudi onemu, ki je šoli odrasel, radi bogate vsebine tehniških izrazov. Moderno knjigo prav toplo priporočamo. — R. F.

Orlovski vestnik.

Okrožni svet trboveljskega orlovskega okrožja se vrši v nedeljo 9. t. m. ob pol 10. uri dop. v Trbovljah. Vsak odsek naj pošlje predsednika in načelnika.

Šolstvo.

Trimesečni keramični tečaj na srednji tehnični šoli v Ljubljani. Lončarska obrt v Sloveniji je bila svoj čas zelo razvita ter je donosala lončarjem lepe zaslužke. Danes se nahaja ta nekdanja cvetoča obrt v stanju propadanja, zlasti »adi tega, ker se mladina posveča raje drugim strokam, ki momentano nudijo lepšo eksistenco. Da bi se lončarska obrt, ki je v več krajih v Sloveniji še danes razširjena kot domača industrija, povzdignila na višjo stopnjo, je »Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani« nastavljal posebnega keramičnega učitelja, ki naj bi seznanil naše lončarje z vsemi napredki v keramični industriji. V ta namen se namerava ustanoviti na srednji tehnični šoli v Ljubljani stalen keramični oddelek, ki bo zagotavljal naši lončarski obrti praktično in teoretično izvežban naraščanje. S 1. novembrom se odpre prvi 3 mesečni strokovni keramični tečaj. Natančnejše informacije daje Urad za pospeševanje obrti.

Trgovska akademija. Pouk v II. letniku se prične v ponedeljek, 10. oktobra ob 8. uri zjutraj. Začetek predavanj na abiturientskem tečaju se razglasi pozneje. — Ravnateljstvo.

Turistika in sport.

H. A. S. K. (Hrvatski akad. sportni klub) — Ilirija. V nedeljo gostuje v Ljubljani hrvatski prvak, HASK iz Zagreba. Ker letos po gostovanju Gradjanskega S. K. v Ljubljani nismo videli niti enega res prvotnega hrvatskega kluba, bo sprejelo ljubljansko občinstvo tekmo s Haskom z največjim zanimanjem. Zanimanje za tekmo bo temveč, ker je znano, da je bila Ilirija spomlad, ko je podlegla Gradjanskemu, v zelo slabi formi, sedaj pa je njeno moštvo zopet tako močno in solidno, da bo Hasku popolnoma resen nasprotnik. — Hask je ustanovitelj hrvatskega sporta in njega voditelj že desetletja. V nogometu mu je Gradjanski sicer za nekaj let odvzel prvenstvo, a danes je zopet na višku in reprezentira kot prvak zagrebškega nogometnega podsaveza najboljšo kvaliteto jugoslovanskega nogometa. — Pričetek tekme ob 16. Predprodaja vstopnic v soboto od 4. do 6. in v nedeljo od pol 11. do 12. pri blagajnah na prostoru Ilirije.

Prvenstvene nogometne tekme 9. oktobra. (Službena objava L. N. P.) Razpored tekem se spreminja sledeče: Ilirija—Primorje se preloži na kasnejši termin. — Prostor »Spartee«: ob 10. uri »Svoboda«, Moste rez.: »Slavija«, sodnik K. Kepec; ob 14. uri »Hermes«: »Svoboda«, Ljubljana, sodnik G. Jerala; ob 16. uri »Jadranc«: »Svoboda«, Moste, sodnik G. Hus. — Moštva se opozarjajo, da je nastopiti k tekam točno ob določenem času.

Naročite »Slovenca«!

FRANC FUGINA
JULKICA ROJ. MURN
poročena
Cernomelj Melika

DEKLICA za vse, ki zna tudi kuhati, dobi službo s 15. oktobrom k 4 osebam. Začetna plača 400 K. Bošnjaković, Vinogradska cesta 8 a, I. nadstropje, Zagreb. 3688

Zdrava učiteljica na dom se sprejme takoj k boljši družini za poučevanje treh pod desetletnih deklic, kakor tudi za poučevanje glasovirja. Hrana in stanovanje istotam, plača po dogovoru. Naslov pove upravo lista pod št. 3889.

Zavarovalnica v Ljubljani sprejme spretne in dobro uvedene akviziterje za življenjsko in požarno stroko ter zastopnike v vseh večjih krajih Slovenije. Ponudbe pod B. 8. na upravo tega lista.

KUHARICO, vsestransko izvežbano, SPREJMO TAKOJ proti dobri plači v RESTAVRACIJI NA GLAVNEM KOLODVORU V LJUBLJANI.

Mlad čeh, 21 let star, bi sprejel službo v kaki trgovini usnjarske stroke. Cenjene ponudbe pod: »Takoj 7520« na Oglasi knecelar »Pirase Praga II. Jindriška 18. 3683

Strugarski pomočnik samostojen, se sprejme takoj v stalno službo. — Vprašanja na: Mehanična vrvarna - terilnica-predilnica Ant. Sinkovec, Kranj-Grosuplje, centrala Grosuplje.

Harmonij dobro ohranjen, pro dam. — J. Z. Bled 2.

Vse sorodnike in prijatelje vsa žalostna obveščava, da je našina gorko ljubljena hčerka prvorojenka **Marija Immaculata** danes zletela med anjele. Pogreb bo dne 8. oktobra ob 17. uri s Studena na pokopališče k Devici Mariji v Polju. Studenec, 7. oktobra 1921. Dr. Ivo Šubašić, oče. Milica Šubašić, rod. Divjak, mati.

Naznanjamo tužno vest, da je gospod

Ivan Premori policijski sluga

v petek dne 7. okt. ob pol 3. v Gospodu zaspal. Pogreb se vrši v nedeljo dne 9. okt. ob 8. uri pop. iz hiše žalosti, Rimska cesta št. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 8. okt. 1921. Globoko žalujoči ostali.

M. P. Z.

Univ. med.
dr. ANA ZALOKAR
ordinira redno vsak dan od pol 10. do pol 12. ure V LJUBLJANI, SODNA ULICA 1.

F. PALOVEC
konc. zobotehnik
odpotuje do 24. oktobra.

Dr. I. Staudacher
zdravnik za otroške bolezni in praktični zdravnik 3638
— ordinira zopet: —
od 8. do 4. pop. v Nunski ulici št. 8.

Učno mesto v trgovini z mešanin blagom na debelo v Ljubljani iščem za svojega 14 let starega brata, ki je dovršil 2 gimnaziji s povojnim uspehom in hodil v tretjo. Kdor ga želi sprejeti, naj sporoči županiku Mijo pl. Stepanič v Vel. Gorici na Hrvat

Sprejemem takoj 10—15 dobro izvežbanih čevljarskih pomočnikov. Plača od par navadnih gladkih čevljev 50 K. Hrana in stanovanje preskrbljeno. Nastop takoj. — MAKŠ PEČNIK, tvornica čevljev, Gameljne nad Ljubljano. 3663

Iščemo GOSPODINJO !! v starosti 35—40 let k dvema samskim gospodoma, ki bi morala kuhati in pravi. — Ponudbe na: Inž. dr. Oton Fessler, Ratkovič, Slavonija. 3654

Mladenič star 24 let, zmožen slovenskega, srbohrvaškega, nemškega in ogrskega jezika, želi primerne službe. Ponudbe pod »Zanesljive« 3646 na upravnštvo »Slovenca«.

ENGLISH LESSONS. Miss resumes her lessons. Courses will be given. Interviews. — Mondays Wednesdays & Fridays 5 to 6 o'clock. Dunajska cesta 25. 3617

KUPUJTE LE PRI: JOS. PETELINGU
LJU LJANA - Sv. Petra nasip 7.
če rabite šiv. stroje za rodbinsko in obrtno rabo, igle olje, ter posamezne dele. Istotam vse potrebščine za sivilje, kro ače in čevljarje ter vse galanterijsko blago na drobno in debelo
Cene solidne! Postrežba točna

Strešno lepenko lak za konzerviranje z lepenko kritih streh, asfalt, katran, lesni cement, ksilolej (najcenejši karbolini), watproof za izsuševanje vlažnega zidovja in izoliranje proti vlagi, zidno in strešno opako, apno, cement in druge stavb. potrebščine dobavlja
JUBLJANSKA KOMERCIALNA DRUŽBA Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Bukova in hrastova drva kupimo vsako množino. Pismene ponudbe na upravo lista pod šifro: »DRVA«.

KLAVIRJI NA OBROBE harmoniji, violine in vse glasbene potrebščine S rane na debelo in drobno **Alfonz Breznik**, bivši učitelj Glasbene Matice, Kongresni trg št. 15. Ljubljana.

Pri upravi večjih veleposredstev se sprejmejo takoj v službo:
1. upravitelj (ekonom in vino-gradnik),
2. gozdar z višjo drž. skušnjo in gozdar z niž. drž. skušnjo, popolnoma izvežban.
3. knjigovodja, popolnoma izvežban.
Ponudbe, opremljene s prepisi spričeval, curriculum vitae in po možnosti s sliko, naj se pošljejo do dne 15. oktobra t. l. na upravo lista pod »Uprava 8673«.

Aug. Agnola, Ljubljana
priporoča svojo zašogo stekla, porcelana, zrcal, svetilk, okvirov in vseh v to stroko spadajočih predmetov. Steklo za okna vseh vrst vedno v zalogi.

Dva pomočnika že eznijske stroke, spretne starejše moči, ter enega izobrazega, krepkega vajenca sprejme trgovina z železnicno **Breznik & Fritsch** Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1.

Arhitekt in mestni stavbenik **VILJEM TREO** Ljubljana, Gosposvetska c. 10 Telefon interurb št. 103. Ustanovljeno l. 1850 se priporoča za zgradbe vsen vrst ter izvršuje načrte in proračune.

==JETIKAI==
Specialista pljučne bolezni dr. Pečnik ordinira v torek in petek: 11. - 12. In 2. - 4. ure v Mariboru, Razlagova ul. 21. Vse druge dni pa Št. Jurij ob juž. ž.

Miši, podgane, sivenice, ščurki
Nava golazen mora poginita, ako poružabate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim in hišnim mišim K 12 za podgane K 16 za ščurke posebno močna vrsta K 25; tinktura za sivenice K 15; uničevalec moljev K 10 in 20; prašek proti mršom K 10 in 20 mazilo proti ušem pri ljudeh K 5 - 12; mazilo za uši pri živini 6 - 12; prašek za uši v obliki in oerila K 10 in 20 tinktura proti mršom na sadju in zelenjavi (uničev rastlin - Prašek proti mršavih K 10) Pošilja po po vsetu žavon in eksport
M. Jünker, Petrinjska ul. 3. Zagreb 39. Trgovcem priročnem odjama popust.

Prometni zavod za premog prodaja iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog
Naslov: **Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19**

Stoječ parni kotol, že uporabljen, primeren za kako sušilno napravo, in STROJ ZA NAPRAVO OPEKE prodam. Naslov: Ivan Ogrin, stavbenik, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 8. 3680

Prvi jugoslovanski laboratorij **LASOL** RIMSKA CESTA ŠT. 21. Najboljše in najnovejšo sredstvo proti izpadanju las in za umivanje glave. Odstranjuje luske že na prvi polizkus. Priznalna pisma na razpolago. 3604
ZAHTEVAJTE POVSOD »LASOL«.

POZOR! OGNJEGASNA DRUŠTVA!
Konopnene cevi za brizgalne (Hansschläuche), vseh širokosti zopet v zalogi pri trdkri **Ivan N. Adamič** LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31.

Kupujem na debelo v vsaki množini JECMEN, celi in stopani, kakor tudi ajdo po najvišji ceni. Naslov pove upravnštvo pod šte. 3690.

Parobrizgalna, izvrstna, skoraj nova, je na prodaj. Gasilnemu društvu, ozir. občini, ki bi jo kupila, bi se ne bilo treba nič brigati za pošiljativne zadeve, oziroma stroške. Da je brez napake, se jamči. — Cena okoli 50.000 dinarjev. Dopisi (v slovenskem jeziku) na: Gemeindeamt Hafning ob Leoben, Obersteiermark.

Drva več vagonov za november - december kupimo. Ponudbe pod: »DRVA« na Anončni zavod DRAGO BESELJAK & DRUG, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3677

Mehanična vrvarna - terilnica - predilnica ANTON SINKOVEC, Kranj - Grosuplje, centrala Grosuplje, pozivlja interese za predložitev škie in ponudb za

stanovanjske hiše nameščencev.

1 Laurin - Klement - auto 24 H. P., generator popravljen, nove pneumatike, karoserija od sanitetnega avtomobila predelana, je uporabljiva kot autobus ali za lahke vozove, se prod. — Natančnejše pri Automobili prometni d. d. (Jadranska banka) II/41.

Prazne, nove in rabljene (djakova) v vsaki množini po najnižji ceni pri: **FR. SIRC, KRANJ.** Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Penzija **GRINTOVEC.** Zdravilišče Najlepša solnčna lega na vznožju alp. Krasni zdravni prostori, izborna cena hrana. Ljudje se tukaj kar vidno popravljajo. Prvovrstna zdravniška spravevala. Celo leto odprto. — Graščina **PREDVOR, POSTA TUPALCE**

V Kamniku pri Ljubljani se išče za takoj **STANOVANJE** 1—3 sob s kuhinjo. Cena postranska stvar. Cenjene ponudbe je poslati na upravnštvo »Slovenca« pod: »Stanovanje v Kamniku« št. 3620.

Lokal, pripraven za krojaško obrt, iščem proti visoki najemini. — Cenjene ponudbe na J. Kvas, kraj. mojster, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5.

Divjačino: zajce, srne, jebe, rebice, divje raje, kupi v vsaki množini po najvišjih cenah eksport perunine in divjačine, ČAKOVEC, Medjimurje. — Interurb. tel. 59. 3637

Naznanjavo cenj. naročnikom, da sva ustanovila strokovno čevljarsko delavnico in se priporoča za izdelovanje čevljev boljše vrste, vzorcev in zgornjih delov, zagotavljajoč točno izvršitev. — Z velepospeševanjem Blatnik & Zupančič, Ljubljana, Sv. Martina cesta št. 6.

HIŠA z dobro ideo gostilno in trgovino, veliko dvorišče, hlev itd. na najbolj prometnem kraju Ljubljane, ceno na prodaj. Stanovanje in gostilna se lahko takoj prevzame. Ponudbe pod »Vdovec« na An. zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna ul. 5.

CIGARETNI PAPIR Olleschau Ptič in z vojaki, Abadie Patent, Ottoman, Altesse, nadalje pisemski, kanclijski, trgovski, konceptni, gladilni (šmirgel) in stekleni papir priporoča 3624
veletrgovina Osvald Dobeie Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Krtače ribarice iz riževе slame in prave korenine, konjske, za likanje (Glanz), mazalke ter razno špago in čevljarsko prejo priporoča po najnižjih cenah 3622

OSVAD DOREIC Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

Sladkor kavo riž milo itd. dobite najceneje pri trdkri **O. ČERTALIČ** v LJUBLJANI, Karlovska cesta.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prévzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Petrolejske sode

v dobrem stanju kupi vedno po najvišji ceni

RAFINERIJA MINERALNEGA OLJA, Maribor, Cankarjeva ul. 1.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa okr. sodišča v Kranju z dne 26. septembra 1921, P. 59-9-90 se za prostovoljno dražbo posestev Mihaele, Viljema in nedl. Alberta Killer-ja in sicer

a) hiše št. 143-144 v Kranju,

b) hiše št. 75 v Kranju

določa dan na 25. oktobra 1921 ob 9. uri dopoldne v pisarnici podpisane notarja.

Izključna cena, pod katero se dražba ne vrši, se določi za hišo št. 143-144 na 1.200.000 K, za hišo št. 75 pa na 180.000 K.

Dražbeni pogoji, po katerih je plačati takoj 10 odstotkov varščine, ostanek kupnine pa v 8 dneh, se lahko upogledajo v notarski pisarnici v Kranju med uradnimi urami.

Hiša št. 143-144 leži na najbolj prometnem prostoru v Kranju, je bila pred 40 leti na novo moderno zidana kot enonadstropna in se skoraj pod vso hišo nahajajo velike obokane kleti, ter se sedaj v nji nahaja veletrgovina »Merkur«.

Stroške dražbe nosi prodajalec. — Ubožni 1 odstotni donesek plačajo kupci in tudi eventualni davek na prirastek.

Kranj, dne 6. oktobra 1921.

Anton Slamberger, notar kot sodni komisar.

Mestni stavbenik JAROSLAV BREUER

sprejme takoj več delavcev (težakov) v delo. — Zglasiti se je v pisarni Vojaška ulica 16-a, Ljubljana.

Razpis ponudbe!

Trboveljska premogokopna družba namerava ponudbenim potom pokriti del svoje letne potrebe v

v jamskem lesu
za leto 1922.

Cenj. pismene, kakor tudi ustmene ponudbe na delne dobave se prosi na naslov: Trboveljska premogokopna družba, oddelek za les, Ljubljana, Knaflcova ul. 13.

Parna žaga Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Tovarnarji! Trgovci!

Trgovski potnik in zastopnik v Vel. Bečkereku išče glavnih zvez za celi Banat, ter sprejme tudi glavno zastopstvo. Jamstvo za blago na razpolago. Ponudbe na naslov Franjo Mäszler, Cara Dušana ulica broj 20, Veliki Bečkerek. 3668

Eksportna hiša „LUNA“

MARIBOR, SLOMŠKOV TRG ŠTEV. 11.

Samoizstopstvo tovarne glasbil
LAZAR STERN, BLEISTADT, ČESKA.

Stalne skladišče akordenov, ustnih harmonik, vijal, alar, piank, kitar, kakor vseh vrst strun in godbenih delov.

Nagrobne lučice :: sveče

in sivo (ešveško) milo nudi po najnižjih cenah tvrdka Osvald Dobeie, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9. 3623

Rezanje drv z motorno žago ter dobavo drv vsako množino, dostavljeno na dom, priporočn. LUD. ILERSIC, Ahacijeva cesta št. 10 (tramvajska postaja: Sv. Petra cerkev).

POLNOGUMIJASTI OBROCI

za tovarne avtomobile

PNEVMATIKO

za kolesa in avtomobile

KOLESA

AVTOMOBILI

najceneje.

J. GOREC,
LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta 14.

Izšla je Družinska Pratika za leto 1922

z bogato, jako zanimivo vsebino in mnogimi lepimi slikami.

Cena izvodu 5 kron, po pošti 50 vin. več.

Zahtevajte jo po vseh trgovinah in zadrugah. Na debelo se naroča pri založništvu Družinske Pratique v Ljubljani.

Razprodajalci znate popust.

NAZNANILO.

Naznanjava sl. občinstvu, da sva s 1. oktobrom otvorila

konfekcijsko modno manufakturno trgovino

in modni salon za gospode. V zalogi imava najfinejše obleke za gospode in dečke po najnovejšem kroju lastnega izdelka ter najfinejše angleško sukno za obleke, zimske suknje, raglane, smokinge, žakete itd. Obleke po meri izvršujeva v najkrajšem času po najnovejši modi. Se priporočava sl. občinstvu za mnogobrojen obisk

LOŽAR in BIZJAK,
Ljubljana, Sv. Petra c. 20.

Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani.

Poziv k subskripciji delnic.

Ministrstvo trgovine in industrije dovolilo je podpisanim bančnim zavodom z odlokom z dne 30. decembra 1920, št. 10.148/20, ustanovitev delniške družbe pod imenom »Avtomobilna prometna d. d.« s sedežem v Ljubljani, ki ima predvsem namen vzdrževati avtomobilni promet križem Slovenije.

Družba je ustanovljena z osnovno delniško glavnico 2.000.000 K, ki se sme s sklepom obnega zbora zvišati na 10.000.000 K. Pri tem je stavilo omenjeno ministrstvo pogoji, da je z ozirom na občno koristnost podjetja dati delniško glavnico v javno subskripcijo.

V smislu tega odluka oddajemo v javno subskripcijo

do 25.000 delnic po K 400.— nominale.

Nominalni znesek se mora takoj pri subskripciji v gotovini popolnoma plačati. Vrhutega je plačati za stroške — zlasti za izdajo delnic — po 40 kron za vsako delnico.

Subskripcija se vrši od 1. do 15. oktobra 1921.

Prijave sprejemajo: Jadranska banka, Ljubljanska kreditna banka, Slovenska eskomptna banka in vse njihove podružnice ter Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Delnice bodo deležne čistega dobička od 1. januarja 1922 dalje ter so opremljene s kuponi za leto 1922.

Vsakemu subskribentu bodo izdajali zavodi potrdila o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.

O dodelitvi delnic se bo subskribentom poročalo. Po dodelitvi delnic bodo prejeli subskribenti proti vrnitvi potrdila o subskribiranih delnicah začasno potrdilo o številu jim dodeljenih delnic, oziroma povračilo vplačanih zneskov za subskribirane delnice, ki se jim ne bi dodelile. Delnice same bodo subskribenti prejeli pozneje proti izročitvi začasnega potrdila o dodeljenih delnicah.

V smislu § 12. pravil daje na obnem zboru vsakih 25 delnic po 1 glas.

Hkrati sklicujemo

USTANOVNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil

v četrtek, dne 27. oktobra 1921 ob 11. uri dopoldne v prostorih centrale Jadranske banke v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7, II. nadst.

s sledečim dnevnim redom:

1. Sklepanje o ustanovitvi delniške družbe in o končnojavni ugotovitvi vsebine družbine pogodbe, kakor je le-ta od državne uprave odobrena;
2. volitev članov upravnega sveta;
3. volitev članov nadzorstva.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1921.

JADRANSKA BANKA.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA.

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO.

3561

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK.

Ekspozitura: BLED. — Interesna skupnost s: Sveopčo Zanatlijsko banko d. d.

v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.